

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК**

В.І. Староста

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

**Навчальний посібник
для самостійної роботи студентів
спеціальності
013 «Початкова освіта»**

**Ужгород
2024**

Староста В.І.

С-77 Тестові завдання з дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій школі»: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів спеціальності 013 «Початкова освіта». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 62 с.

Навчальний посібник містить тестові завдання з дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій школі». Обрана форма контролю результатів навчання відповідає сучасним світовим тенденціям моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі, сприяє формуванню культури розумової праці студентів. Пропоновані тести є системою завдань, за результатами виконання яких можна здійснювати поточне й підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти (формувальне та сумативне оцінювання) і т.п., а також посібник також може бути використаний у процесі самостійної роботи.

Призначений для магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта», а також для викладачів закладів вищої освіти.

Рецензент:

проф. Опачко М.В., доктор педагогічних наук, ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

*Рекомендовано до друку
науково-методичною комісією факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 7 від 15 травня 2024 р.)*

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. Нормативно-правові засади вивчення природничої ОГ в початковій школі у контексті сталого розвитку	5
2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі.....	9
3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів	26
4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ	34
5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ	51
6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності у сфері природничої ОГ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ПЕРЕДМОВА

Пропонований навчальний посібник містить тестові завдання з дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій школі». Тестові завдання розроблено на основі чинних підручників, нормативно-правових документів та інших джерел відповідно до програмних вимог професійної підготовки магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Зауважимо, що в посібнику серед інших пропонуються тестові завдання-ситуації, які спрямовані на розуміння особливостей майбутньої професійної діяльності під час вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі. З нашого погляду, це сприятиме практичній спрямованості тестових завдань, критичному аналізу різноманітних професійно-орієнтованих ситуацій. Завдання посібника можна використовувати для самооцінки своїх знань, для поточного та підсумкового контролю, а також контролю міцності («виживаності») знань тощо. Пропоновані тестові завдання розміщені на платформі електронного навчання УжНУ Moodle і пройшли вдалу апробацію.

Умовні скорочення, які використано в тестових завданнях:

Скорочення у тексті	Повна назва
МОН	Міністерство освіти і науки
ПО	Початкова освіта
ДО	Дошкільна освіта
ОГ	Освітня галузь
ДСПО	Державний стандарт початкової освіти
ЗУН	Знання, уміння, навички
ООП	Особливі освітні потреби
ДН	Дистанційне навчання

Автор з вдячністю сприйме будь-які побажання, які спрямовані на покращення якості пропонованого видання, а також розгляне цікаві тестові завдання, складені студентами в процесі навчання.

Сподіваюсь посібник допоможе Вам у навчанні.

Автор

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Увага! Для завдань 1.1-1.68 пропонуються такі відповіді

Правильне тільки твердження I

Правильне тільки твердження II

Обидва твердження I та II правильні

Обидва твердження I та II НЕ правильні

1.1. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Основною метою екологічної освіти з формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності.

II. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, і з іншого боку, виконує інтегративну роль у всій системі освіти.

1.2. Серед принципів екологічної освіти, яка розглядається, як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення, є такі.

I. конкретність та об'єктивність знань, умінь та навичок.

II. поєднання високопрофесійних екологічних знань з високоморальними загальнолюдськими цінностями, синтез природничо-наукових та соціогуманітарних знань.

1.3. Серед принципів екологічної освіти, яка розглядається, як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення, є такі.

I. гуманізму.

II. системність, систематичність і безперервність, що забезпечують організаційні умови формування екологічної культури особистості між окремими ланками освіти, єдність формальної і неформальної освіти населення.

1.4. Серед принципів екологічної освіти, яка розглядається, як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення, є такі.

I. орієнтація на ідею цілісності природи, універсальності зв'язків всіх природних компонентів і процесів.

II. взаємозв'язок краєзнавства, національного і глобального мислення, що сприяє поглибленому розумінню екологічних проблем на різних рівнях.

1.5. Серед принципів екологічної освіти, яка розглядається, як неперервний процес, що охоплює всі вікові, соціальні та професійні групи населення, є такі.

I. міждисциплінарний підхід до формування екологічного мислення, що передбачає логічне поєднання й поглиблення системних природних знань, логічне підпорядкування різнобічних знань основній меті екологічної освіти.

II. краєзнавчий принцип екологічної освіти має бути вдосконалений і покладений в основу.

1.6. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Екологічна освіта - це сукупність наступних компонентів: екологічні знання - екологічне мислення - екологічний світогляд - екологічна етика - екологічна культура.

II. Розвиток екологічної освіти має відбуватись на основі синтезу трьох основних підходів (тенденцій), що сьогодні існують, а саме формування: сучасних екологічних уявлень; нового ставлення до природи; нових стратегій та технологій взаємодії з природою.

1.7. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Основи екологічного мислення закладаються у дитини в сім'ї. «Материнська школа» (сімейно-родинне виховання) покликана сформувати у дитини перші уявлення про навколишній світ, прищепити повагу і почуття відповідальності за все живе, що її оточує, на основі культурних надбань і традицій народу.

II. Наступною ланкою у розвитку екологічної свідомості дитини стають дошкільні заклади: дитячий садок, груповий та приватний вихователь. Їх завдання - ознайомитись зі змістом і характером сімейного екологічного виховання дитини і у подальшому забезпечити умови для розвитку та підтримки того позитивного, що вже набуто в родині.

1.8. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Виховання дітей відбувається в процесі бесід, ігрової діяльності, читання художньої літератури; міфів, казок; перегляді дитячих кіно- і мультфільмів, теле- і радіопередач, дитячих конкурсів і фестивалів та ін. з урахуванням вікових потреб та можливостей. Більша ефективність досягається при безпосередньому перебуванні у природному середовищі.

II. Ефективність дошкільного виховання залежить від спільних дій сім'ї і дитячих дошкільних закладів, екологічної освіченості батьків і вихователів, їх бажання бути екологічно свідомими і передавати це дітям.

1.9. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Ефективним засобом формування екологічної культури є екологізація шкільної освіти, яка передбачає включення екологічних аспектів, що пов'язані з основним матеріалом, до складу практично всіх навчальних дисциплін.

II. В основу процесу екологізації повинні бути покладені дидактичні, психологічні, етичні та методичні принципи.

1.10. Реалізація екологічних завдань здійснюється через такі форми позашкільної освіти та виховання.

I. традиційні та нетрадиційні форми роботи в літніх екологічних таборах (екологічні стежки, екскурсії тощо);

II. проведення польових навчальних практикумів, екологічних експедицій;

1.11. Реалізація екологічних завдань здійснюється через такі форми позашкільної освіти та виховання.

I. тематичних дитячих природоохоронних акцій;

II. проведення екологічних олімпіад, конкурсів екологічного малюнку, фестивалів екологічної пісні, ділових ігор, наукових конференцій тощо;

1.12. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

Проаналізуйте наведені твердження щодо початкової освіти

I. Основні принципи Державного стандарту ПО: Визнання талановитості кожної дитини. Визнання цінності дитинства. Радість пізнання. Розвиток вільної особистості. Формування здорового способу життя й створення безпечних умов у школі. Формування морально-етичних цінностей.

II. ДСПО передбачає організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі (1-2 класи) та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (3-4 класи).

1.13. Проаналізуйте наведені твердження щодо початкової освіти

I. Метою природничої освітньої галузі, згідно ДСПО, є формування компетентностей в галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічної та

інших ключових компетентностей шляхом опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, формування основи наукового світогляду і критичного мислення, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки здобувачів освіти у навколишньому світі на основі усвідомлення принципів сталого розвитку.

II. ДСПО передбачає організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі (1-2 класи) та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (3-4 класи).

1.14. Проаналізуйте наведені твердження щодо природничої ОГ. Здобувач початкової освіти

I. відкриває світ природи, набуває досвіду в її дослідженні, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи;

II. опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, та представляє її у різних формах.

1.15. Проаналізуйте наведені твердження щодо природничої ОГ. Здобувач початкової освіти

I. усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить у навколишньому світі;

II. критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

1.16. Головні завдання природничої освітньої галузі у початковій школі

I. виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля;

II. формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до участі у природоохоронних акціях.

1.17. Головні завдання природничої освітньої галузі у початковій школі

I. розвиток зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями (через експерименти, спостереження);

II. поступове формування уявлень про природничо-наукову картину світу через поглиблення початкових знань про природні об'єкти і явища, взаємозв'язки в системі «нежива природа – жива природа», про залежність людини від стану навколишнього середовища та її вплив на нього.

Увага! У завданнях 1.18.-1.24 : Ситуація: Діяльність учня спрямована на відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи

1.18. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО.

Загальні результати: Виявляє і формулює дослідницькі проблеми.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити;

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: обирає в навколишньому світі або із запропонованих запитань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом.

1.19. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО.

Загальні результати: Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи;

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: визначає мету спостережень/досліджень.

1.20. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО.

Загальні результати: Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: визначає можливі результати спостережень/досліджень

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: прогнозує можливі результати спостережень/досліджень.

1.21. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО.

Загальні результати: Планує дослідження.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/ експерименту

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: визначає послідовність кроків під час спостереження/експерименту; обирає необхідні умови дослідження.

1.22. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО.

Загальні результати: Спостерігає, експериментує, моделює.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі.

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі.

1.23. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО. Загальні результати: Аналізує та обґрунтовує результати досліджень, формулює висновки.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи.

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно.

1.24. Проаналізуйте загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти з природничої ОГ згідно ДСПО. Загальні результати: Проводить самоаналіз дослідницької діяльності.

I. Обов'язкові результати навчання 1-2 класи: описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання.

II. Обов'язкові результати навчання 3-4 класи: визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Увага! Для завдань 2.1-2.72 пропонуються такі відповіді

Правильне тільки твердження I

Правильне тільки твердження II

Обидва твердження I та II правильні

Обидва твердження I та II НЕ правильні

2.1. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Серед ключових для початкової освіти компетентностей згідно ДСПО:

I. інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.

II. інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

2.2. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Серед ключових для початкової освіти компетентностей згідно ДСПО:

I. компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.

II. екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства.

2.3. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Екологія (грец. «еко» - дім, «логос» - наука) - наука про дім, місце проживання, середовище життєдіяльності.

II. Навколишнє середовище є поєднанням абіотичного, біотичного і соціального середовищ, що сукупно і безпосередньо впливають на людей і їхнє господарство.

2.4. Фундаментальні закони екології відомий американський еколог Барі Коммонер у 1966 р. виклав у лаконічній формі:

I. Все пов'язано з усім.

II. Все має кудись подітися.

2.5. Фундаментальні закони екології відомий американський еколог Барі Коммонер у 1966 р. виклав у лаконічній формі:

I. Ніщо не дається задарма.

II. Природа знає краще.

2.6. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Екосистема або екологічна система – це сукупність живих організмів (біоценоз), які пристосувалися до спільного проживання в певному середовищі існування (біотопі), утворюючи з ним єдине ціле.

II. Навколишнє середовище є поєднанням абіотичного, біотичного і соціального середовищ, що сукупно і безпосередньо впливають на людей і їхнє господарство.

2.7. Доцент Київського університету імені Бориса Грінченка Олександр Авраменко пояснив, що «оточуюче середовище» - це суржик (<https://tsn.ua/video/video-novini/ekspres-urok-ukrayinskoyi-movi-seredovische-ne-buvaye-otochuyuchim.html>).

Українською слід говорити

I. «навколишнє середовище»

II. «довкілля»

2.8. Проаналізуйте наведені твердження

I. Соціальне середовище, об'єднуючись із природним, квазіприродним і артеприродним середовищами, утворює загальну сукупність людського середовища

II. Кожне з названих середовищ тісно взаємопов'язане з іншими, причому жодне з них не може бути замінене іншим або безболісно виключене із загальної системи оточуючого людину середовища

2.9. Проаналізуйте наведені твердження

I. Квазіприродне середовище – це всі елементи природного середовища, штучно перетворені і модифіковані людьми; які на відміну від власне природного середовища неспроможні системно самопідтримувати себе (тобто вони руйнуються без постійного регулюючого впливу з боку людини).

II. До квазіприродного/штучного середовища належать орні та інші перетворені людиною угіддя («культурні ландшафти»); ґрунтові дороги; зовнішній простір населених місць із його природними фізико-хімічними характеристиками і внутрішньою структурою (різноманітними будівлями, що змінюють тепловий і вітровий режими, зеленими смугами, ставками і т.д.); зелені насадження (газони, бульвари, сади, ландшафтні парки і лісопарки, що створюють імітацію природного середовища), а також домашні тварини, кімнатні і культурні рослини.

2.10. Проаналізуйте наведені твердження

I. Соціальне середовище – це суспільство і різноманітні суспільні процеси.

II. Соціальне середовище – це насамперед культурно-психологічний клімат, намірено або ненавмисно створюваний самими людьми, здійснюваного безпосередньо, а також за допомогою засобів матеріального, енергетичного та інформаційного впливу.

2.11. Проаналізуйте наведені твердження

I. Соціальне середовище – це насамперед культурно-психологічний клімат, намірено або ненавмисно створюваний самими людьми, здійснюваного безпосередньо, а також за допомогою засобів матеріального, енергетичного та інформаційного впливу.

II. Такий вплив включає в себе економічну забезпеченість відповідно до виробленого суспільством або даною етнічною, соціальною групою еталоном (житлом, їжею, одягом, іншими споживчими товарами), цивільні свободи (совісті, волевиявлення, пересування, місця проживання, рівності перед законом і т.п.), ступінь впевненості в завтрашньому дні (відсутність або наявність страху перед військовими діями та іншими соціальними кризами, утратою роботи, голодом, позбавленням волі, бандитським нападом, злодійством, захворюванням, розпадом сім'ї, її незапланованим ростом або скороченням і т.п.); моральні норми спілкування і поведінки; свободу самовираження, у тому числі трудової діяльності (максимальної віддачі сил і спроможностей людям або суспільству в цілому); можливість вільного

спілкування з особами однієї етнічної групи і подібного культурного рівня, тобто створення і входження в еталонну для людини соціальну групу (із спільністю інтересів, життєвих ідеалів, поводження і т.п.).

2.12. Проаналізуйте наведені твердження

I. Артеприродне середовище – це весь штучно створений людиною світ, що не має аналогів у природі і без постійної підтримки та відновлення людиною неминуче буде руйнуватися.

II. До артеприродного середовища можуть бути віднесені асфальт і бетон сучасних міст, простір місць життя і роботи транспорту і підприємств сфери обслуговування (фізико-хімічні характеристики, розмірність, естетика помешкань і т.п.); технологічне устаткування; транспортні об'єкти; меблі й інші речі («речове середовище»); усі предмети, що складаються зі штучно синтезованих речовин. У якості одного з елементів артеприродного середовища виступає також культурно-архітектурне середовище. Сучасну людину оточує головним чином саме артеприродне середовище, а не природне.

2.13. Проаналізуйте наведені твердження

I. Абіотичне середовище – це компоненти природного або природно-антропогенного походження, які прямо або опосередковано впливають на окрему людину або людські спільності (у тому числі людство в цілому) тощо.

II. До абіотичного середовища належать енергетичний стан середовища (теплове і хвильове, включаючи магнітне і гравітаційне поля); хімічний і динамічний характер атмосфери; водяний компонент (вологість повітря, земної поверхні, хімічний склад вод, їх фізика, сама їх наявність і співвідношення з населеною сушею); фізичний, хімічний і механічний характер поверхні землі (включаючи геоморфологічні структури); структура і склад біологічної частини екологічних систем (рослинності, тварин і мікроорганізмів), ландшафтних комплексів (в т.ч. неорних с/г і лісових угідь з природними екосистемами).

2.14. Проаналізуйте наведені твердження

I. Довкілля у широкому розумінні цього слова - це вся наша планета Земля, це Космос, це все те, що певним чином впливає і визначає життєвий цикл людини як біологічної і соціальної істоти.

II. У вузькому розумінні, довкілля визначає конкретне середовище, що оточує дитину безпосередньо (природне, предметне, соціальне).

2.15. Проаналізуйте наведені твердження

I. Довкілля/середовище життя/навколишнє середовище у широкому розумінні цього слова - це середовище, з яким кожна жива істота пов'язана обміном речовин, енергії, інформації, що постає перед дитиною як єдина неподільна цілісність, у якій все органічно пов'язане

II. У вузькому розумінні, довкілля визначає конкретне середовище, що оточує дитину безпосередньо (природне, предметне, соціальне).

2.16. Проаналізуйте наведені твердження

I. Природне довкілля - це явища природи, жива і нежива природа, за якими спостерігає дитина; у процесі спостережень за явищами природи і дослідницької діяльності в дітей формується інтегральний «образ» знань про природу («образ природи»).

II. Предметне довкілля - це предметне середовище, в якому дитина живе, це предмети побуту (посуд, меблі, одяг тощо), мистецтво, транспорт тощо.

2.17. Проаналізуйте наведені твердження

I. Соціальне довкілля - це система взаємовідносин, що склалась у суспільстві, в конкретному соціумі; це люди, суспільство, певна спільнота, соціальне довкілля люди створюють самі за певними законами і нормами спілкування; це суспільні матеріальні і духовні умови життєдіяльності особистості.

II. Предметне довкілля – це предметне середовище, в якому дитина живе, це предмети побуту (посуд, меблі, одяг тощо), мистецтво, транспорт тощо.

2.18. Проаналізуйте наведені твердження

I. Соціальне довкілля - це система взаємовідносин, що склалась у суспільстві, в конкретному соціумі; це люди, суспільство, певна спільнота, соціальне довкілля люди створюють самі за певними законами і нормами спілкування; це суспільні матеріальні і духовні умови життєдіяльності особистості.

II. Природне довкілля - це явища природи, жива і нежива природа, за якими спостерігає дитина; у процесі спостережень за явищами природи і дослідницької діяльності в дітей формується інтегральний «образ» знань про природу («образ природи»).

2.19. Проаналізуйте наведені твердження

I. Чинники кліматичні (світло, тепло, волога, тиск), ґрунтові (склад, щільність, вологість, повітряпроникливість ґрунту тощо), хімічні (склад повітря, сольовий склад води тощо) мають загальну назву екологічні абіотичні чинники (неживої природи).

II. Чинники фітогенні (рослинні організми), зоогенні (Тваринні організми), мікрогенні (віруси, бактерії, простіші) мають загальну назву екологічні біотичні чинники (живої природи).

2.20. Проаналізуйте наведені твердження

I. Чинники кліматичні (світло, тепло, волога, тиск), ґрунтові (склад, щільність, вологість, повітряпроникливість ґрунту тощо), хімічні (склад повітря, сольовий склад води тощо) мають загальну назву екологічні абіотичні чинники (неживої природи).

II. Чинники які характеризують безпосередній вплив людини, опосередкований вплив людини мають загальну назву екологічні антропогенні чинники (діяльність людини).

2.21. Проаналізуйте наведені твердження

I. Чинники фітогенні (рослинні організми), зоогенні (Тваринні організми), мікрогенні (віруси, бактерії, простіші) мають загальну назву екологічні біотичні чинники (живої природи).

II. Чинники які характеризують безпосередній вплив людини, опосередкований вплив людини мають загальну назву екологічні антропогенні чинники (діяльність людини).

2.22. Проаналізуйте наведені твердження

I. Екологічна освіта - цілеспрямовано організований, планово і систематично здійснюваний процес засвоєння екологічних знань, умінь і навичок

II. Екологічна освіта вирішує три основні функції: 1. Формує адекватні екологічні уявлення, тобто уявлення про взаємозв'язки в системі «Людина - Природа - Суспільство» і в самій природі. 2. Формує ставлення до природи. 3. Формує систему умінь, навичок і стратегій взаємодій із природою.

2.23. Проаналізуйте наведені твердження

I. Екологічне виховання – це цілеспрямоване формування у людей різного віку екологічного мислення, екологічних, моральних, правових поглядів на природу

II. Екологічне виховання покликане формувати активну природоохоронну позицію. Екологічне виховання досягається за допомогою комплексу природоохоронної та екологічної освіти, який включає шкільну і вузівську екологічну просвіту, пропаганду екологічної поведінки.

2.24. Проаналізуйте наведені твердження

I. Екологічна культура – окрема галузь людської духовності, пізнання та практики, яка визначає характер та способи відносин людини з біосферою. Екологічна культура звернена до двох світів - природного довкілля і внутрішнього світу людини.

II. Екологічна культура – починає формуватися у дошкільному віці і виступає осмислено правильним ставленням дитини до природи та форм взаємодії з нею.

2.25. Проаналізуйте наведені твердження

I. екологічна компетентність – це складова екологічної культури, мета і результат екологічної освіти та виховання, що характеризує здатність людини використовувати на практиці набуті знання, вміння та навички, а також сформоване ставлення до об'єктів і процесів навколишнього середовища (природного, соціального, предметного).

II. Екологічна освіта і виховання, які є невід'ємними складовими екологічної культури, мають бути своєрідними оберегами для кожної людини і загалом для людства від сучасних екологічних викликів, загроз і небезпек.

2.26. Проаналізуйте наведені твердження

I. Метою морально-ціннісного ставлення до природи є виховання відчуття цінності життя, унікальності кожної форми його вияву. Гуманне морально-ціннісне ставлення до природи формується у перші роки життя дитини в умовах цілеспрямованих педагогічних впливів.

II. Природничо-екологічна компетентність (дитини) – це здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності.

2.27. Проаналізуйте наведені твердження

I. Складовими природничо-екологічної компетентності дітей є знання й уявлення про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання, тобто відповідна діяльність і поведінка у природі.

II. Природничо-екологічна компетентність (дитини) – це здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності.

2.28. Проаналізуйте наведені твердження

I. Складовими природничо-екологічної компетентності дітей є знання й уявлення про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання, тобто відповідна діяльність і поведінка у природі.

II. Позитивне емоційно-ціннісне ставлення характеризується отриманням задоволення від спілкування з природою, емоційним сприйняттям природних об'єктів та явищ, бажанням і потребою зберегти природне довкілля, усвідомленням цінності природи для життя людини, її самоцінності. Таке ставлення формується за умов наявності екологічних уявлень та мотивує екологічно доцільну поведінку дітей у природі.

2.29. Проаналізуйте наведені твердження

I. Складовими природничо-екологічної компетентності дітей є знання й уявлення про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання, тобто відповідна діяльність і поведінка у природі.

II. Пізнавальна, дослідницька, трудова, ігрова діяльність є пріоритетні для формування природничо-екологічної компетентності дошкільників.

2.30. Проаналізуйте наведені твердження

I. Продуктивна діяльність - це діяльність, що моделює предмети довкілля, приводить дітей до створення реального продукту, в якому уявлення про предмет, явище, ситуацію одержує матеріальне втілення у малюнку, конструкції, об'ємному зображенні.

II. Конструктивна діяльність – це процес створення різних споруд з різних матеріалів, що передбачає взаємне розташування частин, елементів, а також способи їх поєднання.

2.31. Проаналізуйте наведені твердження

I. Сталий розвиток це сучасна концепція взаємодії суспільства і природи з узгодження між економічним та соціальним розвитком суспільства й збереженням довкілля

II. Сталий розвиток – той, який задовольняє потреби нинішніх поколінь і не ставить під загрозу можливості наступних поколінь задовольняти свої потреби.

2.32. Проаналізуйте наведені твердження

I. «Емпауермент» - (з англ. Empowerment розширення прав і можливостей) – надання людині мотивації й натхнення до дії.

II. Емпауермент - педагогіка мотивації та натхнення до дії. Принцип емпауерменту як основа до роботи з формування у дітей навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

2.33. Проаналізуйте наведені твердження

I. Завдання екологічної освіти - сформувати систему знань, поглядів і переконань учнів, які забезпечуватимуть громадську відповідальність за стан навколишнього середовища, як основу існування держави, готовність його поліпшувати шляхом прийняття необхідних екологічно грамотних рішень на основі нового стилю мислення і життя у злагоді з природою. Ця провідна ідея має розвиватися від початкової освіти до закінчення школи.

II. Ефективним засобом формування екологічної культури є екологізація шкільної освіти, яка передбачає включення екологічних аспектів, що пов'язані з основним матеріалом, до складу практично всіх навчальних дисциплін. В основу процесу екологізації повинні бути покладені дидактичні, психологічні, етичні та методичні принципи.

2.34. Проаналізуйте наведені твердження

I. Мета початкової освіти – всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

II. Американським філософом Едвардом Рідом розроблено нову парадигму філософії освіти - екологічний реалізм, стрижневим положенням якого є істинність, однозначність знань про довкілля можна виявити тільки в безпосередній взаємодії з ним.

2.35. Проаналізуйте наведені твердження щодо початкової освіти

I. Основні принципи ДСПО: Визнання талановитості кожної дитини. Визнання цінності дитинства. Радість пізнання. Розвиток вільної особистості. Формування здорового способу життя й створення безпечних умов у школі. Формування морально-етичних цінностей.

II. ДСПО передбачає організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі (1-2 класи) та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (3-4 класи).

2.36. Згідно Концепції НУШ, щоб набувати компетентностей, школярі повинні навчатися за діяльнісним підходом із одночасним впровадженням інтегрованого та проєктного навчання. Проаналізуйте наведені твердження щодо аспектів інтеграції:

I. інтеграція на рівні діяльності (ігрова, навчально-дослідницька, трудова, читацька тощо);

II. інтеграція на рівні методів та форм навчання.

2.37. Згідно Концепції НУШ, щоб набувати компетентностей, школярі повинні навчатися за діяльнісним підходом із одночасним впровадженням інтегрованого та проєктного навчання. Проаналізуйте наведені твердження щодо аспектів інтеграції:

I. інтеграція на організаційному рівні (організація навчального простору для найкращого засвоєння теми);

II. інтеграція на рівні змісту різних освітніх галузей

2.38. Згідно Концепції НУШ, щоб набувати компетентностей, школярі повинні навчатися за діяльнісним підходом із одночасним впровадженням інтегрованого та проєктного навчання. Проаналізуйте наведені твердження щодо аспектів інтеграції:

I. Інтеграцію на рівні змісту реалізують з різних навчальних предметів навколо об'єкта/явища довкілля, проблеми, ідеї, сюжету, створення творчого продукту тощо;

II. інтеграції сприяють тематичні дні (тижні), які реалізують таку інтеграцію навколо освітньої події (об'єкта/явища довкілля, проблеми, ідеї, сюжету, створення творчого продукту тощо).

2.39. Згідно Концепції НУШ, щоб набувати компетентностей, школярі повинні навчатися за діяльнісним підходом із одночасним впровадженням інтегрованого та проєктного навчання. Проаналізуйте наведені твердження щодо аспектів інтеграції:

I. Інтеграцію на рівні змісту реалізують з різних навчальних предметів навколо об'єкта/явища довкілля, проблеми, ідеї, сюжету, створення творчого продукту тощо;

II. інтеграції сприяють тематичні дні (тижні), які реалізують таку інтеграцію навколо освітньої події (об'єкта/явища довкілля, проблеми, ідеї, сюжету, створення творчого продукту тощо).

2.40. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. бачити і розуміти справжні життєві інтереси своїх учнів;

II. виявляти повагу до учнів, їхніх суджень і запитань, навіть якщо ті здаються важкими чи провокаційними, а також до самостійних спроб і помилок дітей.

2.41. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. відчувати проблемність досліджуваних ситуацій;

II. пов'язувати досліджуваний матеріал з повсякденним життям та інтересами учнів, властивими їхньому віку.

2.42. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. закріплювати знання та вміння в навчальній і позанавчальній практиці;

II. планувати уроки з використанням усього різноманіття форм і методів навчальної роботи, і насамперед усіх видів самостійної роботи (групової та індивідуальної), діалогічних і проєктно-дослідницьких методів.

2.43. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. ставити цілі та оцінювати ступінь їх досягнення разом з учнями;

II. досконало використовувати метод «створення ситуації успіху».

2.44. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. залучати для обговорення минулий досвід учнів, створювати новий досвід діяльності та організовувати його обговорення без зайвих втрат часу;

II. усвідомити прогалини учнів не тільки в знаннях, а й у готовності до життя.

2.45. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. залучати експертів і фахівців (викладачів ЗВО; працівників фірм, банків, організацій та закладів; поліціантів, пожежників, військових, рятувальників, лікарів, психологів тощо) для обговорення з учнями тих питань, у яких вони недостатньо компетентні;

II. планувати уроки з використанням усього різноманіття форм і методів навчальної роботи, і насамперед усіх видів самостійної роботи (групової та індивідуальної), діалогічних і проєктно-дослідницьких методів.

2.46. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. закріплювати знання та вміння в навчальній і позанавчальній практиці;

II. демонструвати учням рольові моделі на прикладі реальних людей, літературних персонажів, а також у ході виконання проєктів, рольових ігор та психологічних тренінгів, які дозволяють дітям виявляти і випробовувати нові для них способи мислення, сприйняття та поведінки, бачити та моделювати наслідки такої поведінки.

2.47. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте необхідні вимоги для досягнення успіху.

I. оцінювати досягнення учнів не лише оцінкою - балом, а й змістовною характеристикою;

II. оцінювати просування класу в цілому і окремих учнів не лише на уроках, а й у розвитку тих чи інших життєво важливих якостей.

2.48. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте чого педагог має остерігатися.

I. за звичкою вважати себе головним і єдиним джерелом знань для своїх учнів;

II. передавати учням свій досвід життя і виховувати їх, виходячи з того, як був вихований він сам

2.49. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте чого педагог має остерігатися.

I. уявлень про те, що є раз і назавжди задані способи «правильного» і «неправильного» вирішення життєвих та професійних проблем;

II. дріб'язкових правил та інструкцій.

2.50. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте чого педагог має остерігатися.

I. бездоказово-нормативних висловлювань на кшталт: «треба», «повинен», «так прийнято», які не супроводжуються подальшими поясненнями.

II. виявляти неповагу до учнів тощо.

2.51. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте правильність тверджень.

I. Ключові компетентності – належать до загального (мета предметного) змісту освіти;

II. Загальнопредметні компетентності – належать до певного кола навчальних предметів і освітніх галузей.

2.52. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте правильність тверджень.

I. Ключові компетентності – належать до загального (мета предметного) змісту освіти;

II. Спеціальнопредметні (предметні) компетентності – набуває людина при вивченні певного предмета упродовж навчального року або ступеня навчання.

2.53. Ситуація: вчитель прагне реалізувати компетентнісний підхід у навчанні природничої ОГ. Проаналізуйте правильність тверджень.

I. Загальнопредметні компетентності – належать до певного кола навчальних предметів і освітніх галузей.

II. Спеціальнопредметні (предметні) компетентності – набуває людина при вивченні певного предмета упродовж навчального року або ступеня навчання.

2.54. Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», ДСПО. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Проаналізуйте наведені принципи, на яких побудовано програму:

I. дитиноцентрованості і природовідповідності;

II. узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання.

2.55. Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», ДСПО. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Проаналізуйте наведені принципи, на яких побудовано програму:

I. науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;

II. наступності і перспективності навчання.

2.56. Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», ДСПО. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Проаналізуйте наведені принципи, на яких побудовано програму:

I. взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

II. логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей.

2.57. Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», ДСПО. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Проаналізуйте наведені принципи, на яких побудовано програму:

I. можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;

II. творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання.

2.58. Ситуація: Учитель(ка) початкової школи проводить вибір освітньої програми. Проаналізуйте правильність вимог щодо такої програми:

I. Обрана програма має реалізувати ДСПО; відповідати концепції НУШ

II. Обрана програма має мати навчально-методичне забезпечення для кожного року навчання.

2.59. Ситуація: Учитель(ка) початкової школи опрацьовує освітню програму.

Проаналізуйте правильність тверджень щодо такої діяльності:

I. Освітні програми закладів освіти можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

II. Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

2.60. Ситуація: Учитель(ка) початкової школи опрацьовує освітню програму.

Проаналізуйте правильність тверджень щодо такої діяльності:

I. Освітні програми закладів освіти можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

II. Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

2.61. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи та їх врахування під час вивчення природничої ОГ.

I. Праву півкулю головного мозку умовно називають «художником», тому що вона найактивніша під час творчої діяльності, сприймання ритму, ритми, інтонацій, під час просторового орієнтування, розпізнавання емоцій, запам'ятовування образів, зокрема й людських облич.

II. Ліву півкулю головного мозку умовно називають «мислителем», і вона найактивніша під час процесів логічного й абстрактного мислення, обчислень, вивчення мов (мова - це послідовність речень, що складаються з послідовності слів, які, своєю чергою, складаються з послідовності звуків).

2.62. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи та їх врахування під час вивчення природничої ОГ.

I. Права півкуля головного мозку сприймає та обробляє інформацію з довкілля цілісно.

II. Ліва півкуля головного мозку сприймає та обробляє інформацію з довкілля послідовно.

2.63. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Досліджуючи діяльність мозку в різновікових групах, учені з'ясували, що спочатку обидві півкулі беруть участь у всіх мозкових процесах. До 6-7 років відбувається спеціалізація творчої правої півкулі.

II. Досліджуючи діяльність мозку в різновікових групах, учені з'ясували, що спочатку обидві півкулі беруть участь у всіх мозкових процесах. Спеціалізація раціональної лівої півкулі завершується приблизно до 9-10 років.

2.64. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Якщо навчання першому етапі в 1-2 класі перетворюється на дресирування дитини, це призводить до зниження мотивації, стресів і неврозів. Зловживання термінами й абстрактними поняттями знижує пізнавальний інтерес дитини, формує звичку до зубріння.

II. На першому етапі в 1-2 класі учні навчаються переважно у формі гри, а навколишній світ вивчають так, як його сприймають учні, - цілісно, а не за галузями знань.

2.65. Ситуація: аналіз вікових особливостей фізичного розвитку дітей початкової школи для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. У першому класі: темп росту дітей обох статей уповільнюється, а збільшення маси тіла пришвидшується, особливо за рахунок м'язів, що сприяє зростанню фізичної сили, підвищенню здатності організму до відносно тривалої діяльності. За цими показниками хлопчики випереджають дівчаток.

II. У першому класі: Дрібні м'язи розвиваються повільніше. Учні цього віку добре ходять і бігають, але ще недосконала координація рухів, здійснюваних дрібними м'язами рук. Тому першокласникові важко писати в межах рядка, спрямовувати роботу руки, не роблячи зайвих рухів, які швидко викликають втоми.

2.66. Ситуація: аналіз вікових особливостей психічного розвитку дітей початкової школи та їх для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. До моменту, коли дитина йде до школи (6-7 років), у неї більш розвинена (спеціалізована) права півкуля головного мозку, яка відповідає за емоції, ритм, творчість, просторове орієнтування та цілісне сприймання світу. Ліва півкуля, відповідальна за логіку, обчислення, вивчення мов і засвоєння іншої теоретичної інформації, завершує спеціалізацію до 9-ти років.

II. Навчання молодших школярів 1-2 класів має здійснюватися природнім для них правопівкульним методом - через творчість, наочність, позитивні емоції, сенсорні відчуття. Уроки доцільно проводити в максимально ігровій формі. Учні потребують того, щоб постійно рухатися, розмовляти, діяти. Фізкультхвилинки і пальчикова гімнастика обов'язкові на кожному уроці.

2.67. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 2 клас (7-8 років) для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Фізичний розвиток: Для фізичного розвитку 7-8-річної дитини характерне швидке нарощування м'язової маси, зокрема в ділянці тазу, грудей і спини, навіть візуально видно округлення статури школяра.

II. Фізичний розвиток: Доцільно, щоб дитина щодня виконувала вправи для зміцнення м'язів, оскільки це допоможе у формуванні правильної постави.

2.68. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 2 клас (7-8 років) для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Психічний розвиток: Поступово розвиваються пам'ять, довільна увага. Загартовується воля (учні вчаться стримувати безпосередні імпульси, зважати на думку інших). Переважає наочно-дієве мислення. Для тривалого зосередження уваги учні потребують зовнішньої опори у вигляді демонстрацій, цікавих картинок, ігрових ситуацій. Здатність до концентрації уваги залежить не лише від волі, а й від темпераменту дитини.

II. Психічний розвиток: Деяким дітям ще складно бути уважним упродовж усього уроку. Стійкість уваги знижується до кінця дня, тижня, навчальної чверті (триместру), після хвороби. Не варто вимагати від другокласників абсолютної тиші і дисципліни на уроках, адже дехто з них заради дотримання тиші вичерпає весь запас своїх сил.

2.69. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 3 клас (8-9 років) та їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Фізичний розвиток: У 8-9 років дівчатка наздоганяють у вазі хлопчиків. Відбувається скостеніння кісток зап'ястя, розвиваються м'язи кистей рук, посилено формується дрібна моторика.

II. Фізичний розвиток: Відбувається дозрівання лобних зон кори головного мозку та мозолистого тіла, через що рухи дітей стають чіткішими, стабільнішими, вони можуть контролювати темп, швидкість і якість рухів. Продовжується формування гальмівних синапсів, через це учні стають емоційно врівноваженішими, рідше плачуть через найменші проблеми.

2.70. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 3 клас (8-9 років) та їх врахування під час вивчення природничої ОГ.

I. Психічний розвиток: Учні спокійні й уважні на уроках. Добре виконують стандартні завдання, вміють діяти за зразком. Через завершення спеціалізації лівої півкулі, що відповідає за раціональне мислення, у дітей пробуджується здатність до логічного й абстрактного мислення; швидко формуються умовні рефлексії; навички міцні і стійкі до зовнішнього гальмування.

II. Психічний розвиток: Дещо уповільнюється розвиток уяви і творчих здібностей. Щоб запобігти пригніченню лівою півкулею діяльності правої, варто постійно стимулювати в учнів креативність, включати у навчальний процес творчі завдання.

2.71. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 3 клас (8-9 років) та їх врахування під час вивчення природничої ОГ.

I. Соціальний розвиток: Відбуваються зміни у взаєминах зі значущими дорослими (вчителями і батьками). Завдяки сформованій здатності до аналізу та критичного мислення учні починають реалістичніше оцінювати дорослих, але при цьому в них може виникнути негативне ставлення, «нігілізм», страх, злість чи образа за несправедливі переваги іншим учням, погані оцінки тощо.

II. Соціальний розвиток: Дедалі більшого значення набувають взаємини з однолітками. Поступово втрачає значущість формула: «Я люблю того, кого любить учитель». Самооцінка більше будується на взаєминах з однолітками: «Я хороший, тому що у мене багато друзів». У цьому віці учні більше прагнуть спілкуватися з однолітками своєї статі, тому вчитель має докладати зусилля, щоб об'єднати весь клас, підтримувати добрі стосунки між хлопчиками і дівчатками.

2.72. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 2 клас (7-8 років) для їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Соціальний розвиток: Разом із навчальною діяльністю учні починають дедалі більше уваги приділяти взаєминам з учителями й однолітками. Учитель(ка) залишається для них авторитетом, але ставлення до нього стає більш особистим. Учні прагнуть спілкуватися з учителями на перервах, прогулянках.

II. Соціальний розвиток: Розвивається здатність до взаємодії з однолітками в іграх і навчанні, учні вчаться домовлятися, поступатися, розподіляти завдання без допомоги дорослих. По суті, це перші паростки дорослішання, що характеризуються балансом у бажанні отримувати і давати.

Увага! Для завдань 2.73-2.76 пропонуються такі відповіді

А Мотиваційний

Б Когнітивний

В Діяльнісний

Г Особистісний

2.73. Який компонент предметної компетентності учня з курсу «ЯДС» включає усвідомлення значущості і цінності предмету в сучасному суспільстві; мотивацію до навчання й орієнтацію на використання цих дисциплін в діяльності, ціннісне відношення до вивчення.

2.74. Який компонент предметної компетентності учня з курсу «ЯДС» характеризується рівнем знань школярів з предмета, які вони використовують для вивчення інших предметів, набуття умінь та навичок оперувати різними моделями в навчальній діяльності.

2.75. Який компонент предметної компетентності учня з курсу «ЯДС» характеризує використання набутих знань у практичній діяльності як умінь, навичок, досвіду, а також володіння навичками використання алгоритмів, методів, способів, моделей у дослідницькій діяльності.

2.76. Який компонент предметної компетентності учня з курсу «ЯДС» полягає у формуванні Я-концепції, ціннісних орієнтацій, усвідомленості, послідовності, раціональності, узагальненості прийняття рішень, здатності учня до вольових напружень, наполегливості, витривалості, стриманості тощо.

2.77. Яка з категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума характеризує формування компетентностей учнів з природничої ОГ за ознаками «планування, виявлення розбіжностей, систематизація, встановлення зв'язків тощо».

А Знання

Б Розуміння

В Використання

Г Аналіз

2.78. Яка з категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума характеризує формування компетентностей учнів з природничої ОГ за ознаками «висунення гіпотез, суджень, їх перевірка, критичне ставлення тощо».

А Знання

Б Розуміння

В Використання

Г Оцінювання

2.79. Яка з категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума характеризує формування компетентностей учнів з природничої ОГ за ознаками «виконання, впровадження, реалізація тощо».

- А Знання
- Б Розуміння
- В Використання
- Г Аналіз

2.80. Яка з категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума характеризує формування компетентностей учнів з природничої ОГ за ознаками «розпізнавання, опис, визначення, пригадування, відтворення тощо».

- А Знання
- Б Розуміння
- В Використання
- Г Аналіз

2.81. Яка з категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума характеризує формування компетентностей учнів з природничої ОГ за ознаками «Узагальнення, усвідомлення, наведення прикладів, пояснення, порівняння, класифікація, висновки тощо».

- А Знання
- Б Розуміння
- В Використання
- Г Аналіз

2.82. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. О. Савченко) і містить наступні складники: людина – частина природи і суспільства, пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка:

- А «Людина»
- Б «Людина серед людей»
- В «Людина в суспільстві»
- Г «Природа»

2.83. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. О. Савченко) і містить наступні складники: різноманітність природи; методи дослідження природи; нежива і жива природа; зв'язки у природі; природа Землі; природа України:

- А «Людина»
- Б «Людина серед людей»
- В «Людина в суспільстві»
- Г «Природа»

2.84. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. О. Савченко) і містить наступні складники: взаємозв'язки людини і природи; використання людиною природничих знань, матеріалів, виробів і технологій; відповідальна діяльність людини у природі; правила поведінки в природі; участь дітей в природоохоронній діяльності:

- А «Людина»
- Б «Людина серед людей»
- В «Людина в суспільстві»
- Г «Людина і природа»

2.85. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. О. Савченко) і містить наступні складники: громадянські права та обов'язки як члена суспільства і громадянина України. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення:

А «Людина»

Б «Людина серед людей»

В «Людина в суспільстві»

Г «Людина і природа»

2.86. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. О. Савченко) і містить наступні складники: соціальні ролі (школяр, член сім'ї і громади), стандарти поведінки в сім'ї, в школі, в громадських місцях; моральні норми; навички співжиття і співпраці, соціальні зв'язки між людьми у процесі виконання соціальних ролей:

А «Людина»

Б «Людина серед людей»

В «Людина в суспільстві»

Г «Людина і природа»

2.87. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. Р. Шиян) і передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі:

А «Я пізнаю природу»

Б «Я у природі»

В «Я в рукотворному світі»

2.88. Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. Р. Шиян) і спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ:

А «Я пізнаю природу»

Б «Я у природі»

В «Я в рукотворному світі»

2.89 Укажіть змістову лінію курсу «ЯДС», яка визначена у типовій програмі (авт. Р. Шиян) і спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів:

А «Я пізнаю природу»

Б «Я у природі»

В «Я в рукотворному світі»

2.90. Укажіть принцип навчання природничої ОГ, що передбачає взаємозв'язок завдань із різних розділів програми: ознайомлення учнів з рідною природою, довкіллям, розвитком мовлення, художньо-мовленнєвою діяльністю, формування математичних уявлень. Розв'язання цих завдань здійснюється на інтегрованих заняттях.

А Принцип інтеграції знань

Б Принцип цілісності і системності

В Принцип діяльнісного опосередкування

Г Принцип діадичної взаємодії

2.91. Укажіть принцип навчання природничої ОГ, що передбачає занурення дітей у різні види пізнавальної діяльності (мовленнєву, художньо-мовленнєву, трудову, продуктивну, ігрову, конструктивну, комунікативну тощо). Тобто, кожен із видів діяльності сприяє опосередковано пізнанню природного довкілля.

- А Принцип інтеграції знань
- Б Принцип цілісності і системності
- В Принцип діяльнісного опосередкування
- Г Принцип діадичної взаємодії

Увага! Для завдань 2.92-1.100 пропонуються такі відповіді

- А соціальне
- Б артеприродне
- В квазіприродне
- Г біотичне

2.92. Визначте середовище за такими ознаками: це всі елементи природного середовища, штучно перетворені і модифіковані людьми; які на відміну від власне природного середовища неспроможні системно самопідтримувати себе (тобто вони руйнуються без постійного регулюючого впливу з боку людини); це орні та інші перетворені людиною угіддя («культурні ландшафти»); ґрунтові дороги; зовнішній простір населених місць із його природними фізико-хімічними характеристиками і внутрішньою структурою (різноманітними будівлями, що змінюють тепловий і вітровий режими, зеленими смугами, ставками і т.д.); зелені насадження (газони, бульвари, сади, ландшафтні парки і лісопарки, що створюють імітацію природного середовища), а також домашні тварини, кімнатні і культурні рослини.

2.93. Визначте середовище за такими ознаками: це всі елементи природного середовища, штучно перетворені і модифіковані людьми; які на відміну від власне природного середовища неспроможні системно самопідтримувати себе (тобто вони руйнуються без постійного регулюючого впливу з боку людини).

2.94. Визначте середовище за такими ознаками: це орні та інші перетворені людиною угіддя («культурні ландшафти»); ґрунтові дороги; зовнішній простір населених місць із його природними фізико-хімічними характеристиками і внутрішньою структурою (різноманітними будівлями, що змінюють тепловий і вітровий режими, зеленими смугами, ставками і т.д.); зелені насадження (газони, бульвари, сади, ландшафтні парки і лісопарки, що створюють імітацію природного середовища), а також домашні тварини, кімнатні і культурні рослини.

2.95. Визначте середовище за такими ознаками: це суспільство і різноманітні суспільні процеси

2.96. Визначте середовище за такими ознаками: це насамперед культурно-психологічний клімат, намірено або ненавмисно створюваний самими людьми, здійснюваного безпосередньо, а також за допомогою засобів матеріального, енергетичного та інформаційного впливу.

2.97. Визначте середовище за такими ознаками: це весь штучно створений людиною світ, що не має аналогів у природі і без постійної підтримки та відновлення людиною неминуче буде руйнуватися

2.98. Визначте середовище за такими ознаками/прикладми: це насамперед асфальт і бетон сучасних міст, простір місць життя і роботи транспорту і підприємств сфери обслуговування (фізико-хімічні характеристики, розмірність, естетика помешкань і т.п.); технологічне устаткування; транспортні об'єкти; меблі й інші речі

(«речове середовище»); усі предмети, що складаються зі штучно синтезованих речовин. У якості одного з елементів артеприродного середовища виступає також культурно-архітектурне середовище. Сучасну людину оточує головним чином саме таке середовище, а не природне.

2.99. Визначте середовище за такими ознаками: це компоненти природного або природно-антропогенного походження, які прямо або опосередковано впливають на окрему людину або людські спільності (у тому числі людство в цілому) тощо. Наприклад, структура і склад біологічної частини екологічних систем (рослинності, тварин і мікроорганізмів), ландшафтних комплексів (у тому числі неорних сільськогосподарських і лісових угідь з природними екосистемами); ступінь збалансованості і стаціонарності компонентів, які створюють кліматичні і пейзажні умови та природні явища, що забезпечують визначений ритм, у тому числі стихійно-руйнівного характеру (землетруси, повіні, урагани, природно-осередкові захворювання і т.п.); щільність населення і взаємовплив самих людей як біологічний чинник; інформаційна складова усіх згаданих процесів і явищ.

2.100. Визначте середовище за такими ознаками: це компоненти природного або природно-антропогенного походження, які прямо або опосередковано впливають на окрему людину або людські спільності (у тому числі людство в цілому) тощо. Наприклад, енергетичний стан середовища (теплове і хвильове, включаючи магнітне і гравітаційне поля); фізичний, хімічний і механічний характер поверхні землі (включаючи геоморфологічні структури).

3. СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї І ШКОЛИ У СФЕРІ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Увага! Для завдань 3.1-3.27 пропонуються такі відповіді

Правильне тільки твердження І

Правильне тільки твердження ІІ

Обидва твердження І та ІІ правильні

Обидва твердження І та ІІ НЕ правильні

3.1. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Основні форми консультаційної допомоги молодим батькам учнів

І. організація лекторіїв, індивідуальних і групових консультацій для батьків або осіб, які їх замінюють;

ІІ. організація заочного консультування через листування, в телефонному режимі, через організацію роботи сайту закладу освіти.

3.2. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Консультативна допомога закладу освіти батькам учнів або особам, які їх замінюють, із питань:

І. – соціалізації дітей молодшого шкільного віку, які виховуються в умовах сім'ї;

ІІ. – вікових, психофізіологічних особливості дітей;

3.3. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Консультативна допомога закладу освіти батькам учнів або особам, які їх замінюють, із питань:

І. – адаптації до навчання у школі;

ІІ. – профілактики відхилень у фізичному, психічному і соціальному розвитку дітей, які виховуються в умовах сім'ї

3.4. Проаналізуйте правильність наведених тверджень. Консультативна допомога закладу освіти батькам учнів або особам, які їх замінюють, із питань:

І. – організації ігрової та навчальної діяльності; організації харчування дітей вдома

ІІ. – створення умов для загартування і оздоровлення; соціального захисту дітей із різних категорій сімей.

3.5. Ситуація: в закладі освіти використовують певні канали комунікації для організаційних питань з учнями та батьками. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливості використання зазначених каналів.

І. Сайт школи. Розсилка е-поштою та SMS-розсилка.

ІІ. Група у будь-якому месенджері.

3.6. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо змін у державній політиці України у сфері інклюзивної освіти.

І. вперше ввели поняття «інклюзивна освіта», а класифікатор професій доповнили посадою «асистент вчителя» (2010 р.).

ІІ. Створюються інклюзивно-ресурсні центри не лише у великих містах, а й у об'єднаних територіальних громадах. У них працюватимуть досвідчені фахівці зі спеціальною освітою (корекційні педагоги, практичні психологи, вчителі-логопеди, сурдопедагоги, тифлопедагоги, вчитель з лікувальної фізкультури). Вони надають першочергову підтримку дітям з особливими освітніми потребами та їхнім сім'ям.

3.7. Ситуація: вчитель планує заняття з метою родинного виховання дітей, яке є запорукою доброго розвитку не лише окремої особистості, але й українського народу; родинне виховання ґрунтується на тісній співпраці батьків з педагогами закладу освіти. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливих тематик таких занять.

І. Презентація: «Традиції моєї родини». Складання «Дерева роду».

II. Конкурс серед сімей «З історії роду». Бесіда: «Хто піклується про наше селище?».

3.8. Ситуація: вчитель планує заняття з метою родинного виховання дітей, яке є запорукою доброго розвитку не лише окремої особистості, але й українського народу; родинне виховання ґрунтується на тісній співпраці батьків з педагогами закладу освіти школи. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливих тематик таких занять.

I. Конкурс знавців народної мудрості. Фотовиставка «У колі сім'ї», «Сімейна хроніка».

II. Презентація «Альбом моєї родини». Конкурс: «Пісні моєї бабусі».

3.9. Ситуація: вчитель планує заняття з метою родинного виховання дітей, яке є запорукою доброго розвитку не лише окремої особистості, але й українського народу; родинне виховання ґрунтується на тісній співпраці батьків з педагогами закладу освіти школи. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливих тематик таких занять.

I. Заочна мандрівка «Географічна карта моєї родини».

II. Конкурс: «Сім'я року». Відзначення Дня матері – конкурс маминих уроків, пісень.

3.10. Ситуація: вчитель планує заняття з метою з екологічного виховання дітей, аби сформувані розуміння, що природа – першооснова існування людини, а людина – частина природи. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливих тематик таких занять.

I. Класні години: «Я і природа», «Мое довкілля», «Екологічні проблеми України/Закарпаття/нашого міста/нашого селища».

II. Інтелектуальні ігри: «Ми в гостях у Природи», «Цікаве довкілля».

3.11. Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:

I. формуванні у дитини поняття про себе як про мешканця планети Земля, від якого також залежить життя всього живого;

II. виявленні власної обізнаності та в ознайомленні дитини та інших членів родини з інформацією про те, як зберігають природні ресурси та дбають про довкілля в нашій країні та інших країнах світу.

3.12. Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:

I. наданні дитині власного прикладу відповідальної, розумної та виваженої поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та розв'язання екологічних проблем власної громади;

II. активної власної участі та участі дитини в акціях, спрямованих на благоустрій території та збереження довкілля у власній громаді чи місцевості: висаджування рослин, звільнення території від засмічення, підтримуванні чистоти вулиць і власного приміщення.

3.13. Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:

I. наданні дитині власного прикладу відповідальної, розумної та виваженої поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та розв'язання екологічних проблем власної громади;

II. формуванні у різний спосіб уявлень про екологічні проблеми свого міста, селища.

3.14. Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:

I. наданні дитині власного прикладу відповідальної, розумної та виваженої поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та розв'язання екологічних проблем власної громади;

II. виявленні власної обізнаності та в ознайомленні дитини та інших членів родини з інформацією про те, як зберігають природні ресурси та дбають про довкілля в нашій країні та інших країнах світу.

3.15. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 2 клас (7-8 років) для та їх врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Актуальні проблеми: Для другого класу характерна висока індивідуальна варіативність темпів дозрівання. Різниця психологічного віку серед учнів одного класу до півтора року.

II. Актуальні проблеми: Розвивається пізнавальна рефлексія, учні починають оцінювати себе, розмірковувати над причинами невдач. У деяких через це знижується самооцінка («Я поганий, тому що погано пишу, читаю»). Тому важливим завданням для вчителя та батьків є створення ситуації успіху, щоб жодна дитина не зневірилась у своїх силах і не втратила мотивації до навчання.

3.16. Ситуація: аналіз вікових особливостей розвитку дітей початкової школи 4 клас (9-10 років) для врахування під час вивчення природничої ОГ та виховання.

I. Актуальні проблеми: У четвертому класі учні готуються до першої у своєму житті Державної підсумкової атестації (ДПА). І хоча результати атестації не мають для них життєво важливого значення (наприклад, від цього не залежить, чи переведуть дитину до 5-го класу), проте значна частина дорослих (учителів і батьків) дуже хвилюються та передають свої хвилювання дітям. Пов'язані з цією подією розумові й емоційні перевантаження можуть зашкодити дитині, змінити її пізнавальну мотивацію на менш продуктивну мотивацію уникнення («Я вчуся не тому, що мені цікаво, а щоб не отримати поганих оцінок на ДПА»).

II. Актуальні проблеми: Якщо оцінки ДПА виявилися недостатньо високими, мотивація до навчання може істотно знизитися. Завдання вчителів і батьків не допустити цього й підтримати дітей незалежно від результатів ДПА, пояснити, що оцінки - це лише цифри, які жодним чином не відображають їхнього потенціалу.

3.17. Ситуація: перехід на ДН в класі з дітьми особливими освітніми потребами (ООП). Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо умов переходу на дистанційну освіту для учнів з ООП.

I. Переглянути методи, підходи, форми навчання відповідно до потреб дітей з ООП.

II. Залучення батьків до консультування; врахування можливостей дитини; дотримання режиму дня та моніторинг стану дитини; спокій, впевненість і позитивні емоції педагогів та батьків.

3.18. Ситуація: пошук способів під час ДН, аби не перевантажувати учнів. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Надавати детальні інструкції до завдання. Дотримуватися обох форматів ДН: синхронна взаємодія та асинхронна.

II. Визначити канали комунікації стосовно навчання та організаційних питань (Viber, ел пошта тощо). Спланувати й повідомити учням та батькам графік консультацій учителя/вчительки.

3.19. Інклюзія (від Inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті. Це політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах. Основна ідея інклюзивної освіти – від соціалізації у школі до соціалізації у суспільство. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо основних принципів інклюзивної освіти.

I. Всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними.

II. Навчальні заклади мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів шляхом узгодження різних видів і темпів навчання.

3.20. Ситуація: навчання в групі/класі з дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо умов навчання учнів з ООП.

I. Переглянути методи, підходи, форми навчання відповідно до потреб дітей з ООП.

II. Залучення батьків до консультування; врахування можливостей дитини; дотримання режиму дня та моніторинг стану дитини; спокій, впевненість і позитивні емоції педагогів та батьків.

3.21. Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо основних принципів інклюзивної освіти.

I. Забезпечення якісної освіти для всіх шляхом розробки відповідних навчальних планів, прийняття організаційних заходів, розробки стратегії викладання, використання ресурсів та партнерських зв'язків зі своїми громадами.

II. Діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання. Вони є найбільш ефективним засобом, який гарантує солідарність, співучасть, взаємоповагу, розуміння між дітьми з особливими потребами та їхніми ровесниками.

3.22. Інклюзивний підхід – це створення таких умов, за яких усі учасники навчально-виховного процесу мають однаковий доступ до освіти, у тому числі діти з особливими освітніми потребами, які навчаються у дошкільних та загальноосвітніх школах. Основна ідея інклюзивної освіти – від соціалізації у школі до соціалізації у суспільство. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо основних принципів інклюзивної освіти.

I. Інклюзивна освіта стосується не лише дітей з особливими освітніми потребами, а й педагогів, батьків, інших представників місцевої громади.

II. Максимально значуща участь усіх дітей в освітньому процесі.

3.23. Ситуація: на занятті/уроці навчається дитина з порушеннями слуху зі слуховим апаратом. (Увага! Для учнів з порушеннями слуху важливо бачити обличчя мовця, щоб «читати» по губах). Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо ситуації, яка має відповідати показникам задовільного акустичного середовища.

I. Учень часто скаржиться, що «не почув»; чує як щось пищить у слуховому апараті; учень говорить голосно і постійно перепитує; відволікається на шум за вікном; скаржиться на головний біль.

II. Учень реагує на своє ім'я, дзвінок на урок та з уроку, вказівки педагога відкрити зошит та інше; інколи просить повторити та звертається із запитаннями до педагога; розмовляє з друзями (інколи й на занятті/уроці).

3.24. Ситуація: на занятті/уроці навчається учень з порушеннями слуху зі слуховим апаратом. (Увага! Для учнів з порушеннями слуху важливо бачити обличчя мовця, щоб «читати» по губах). Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо сприяння формуванню ефективної взаємодії з таким учнем.

I. Під час розмови дивитися на дитину й називати його на ім'я; говорити голосом звичайної гучності, адже для підсилення звуку мають бути передбачені слухові апарати; говорити повільно, без надмірної артикуляції.

II. Мовлення має бути зразком для наслідування й джерелом інформації; пропонувати дитині розгорнутий зміст з кількома простими і знайомими поняттями; спонукати до природного мовлення.

3.25. Ситуація: на уроці навчаються учні з аутизмом. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Учні з аутизмом надають перевагу наочно (візуально) представлений інформації, тому що їхня сильна сторона консерватизм, схильність до впорядкованості, завершеності, структурованості, орієнтир в часі і просторі, розвинена механічна пам'ять, кмітливість.

II. Завдання підвищення адаптивних можливостей дітей/учнів з аутизмом можна вирішити завдяки такому підходу, як лікувальна фізкультура.

3.26. Ситуація: на уроці навчається учень з порушеннями зору. Увага! Роздавальні матеріали для дітей з частково збереженим зором повинні бути обов'язково матовому папері надруковані великим, простим шрифтом на білому, жовтуватому, чи молочному. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Дитина з порушеннями зору НЕ має бути активним учасником освітнього процесу. Для цього він має сидіти окремо з асистентом.

II. Дитина з порушеннями зору має бути активним учасником освітнього процесу. Для цього потрібно спиратися на розвиток збережених відчуттів (тактильних, слухових та ін.); надавати можливість висловити власну думку; залучати до роботи в парах, групах та інше.

3.27. Ситуація: на уроці навчаються діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку виділяють окремі частини в предметах чи навіть тексті, але НЕ встановлюють зв'язки між ними.

II. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку НЕ здатні без допомоги проводити якісний порівняльний аналіз і синтез навіть за несуттєвими ознаками; наявна некритичність, неможливість помітити свої помилки, знижена активність розумових процесів, слабка регулююча роль мислення.

Увага! Для завдань 3.28-3.31 пропонуються такі відповіді

А повага до різноманіття дітей

Б спільна робота з батьками та іншими професіоналами

В постійний особистісний і професійний розвиток

Г підтримка всіх дітей

3.28. Успішну роботу педагога в умовах інклюзивного освітнього середовища уможливорює сформованість у нього зазначених нижче компетентностей. Яка компетентність передбачає сприяння академічному, соціальному й емоційному розвитку та навчанню всіх дітей?

3.29. Успішну роботу педагога в умовах інклюзивного освітнього середовища уможлиблює сформованість у нього зазначених нижче компетентностей. Яка компетентність визначає командну роботу й партнерство важливими підходами для всіх педагогів?

3.30. Успішну роботу педагога в умовах інклюзивного освітнього середовища уможлиблює сформованість у нього зазначених нижче компетентностей. Яка компетентність передбачає навчання упродовж усієї професійної діяльності?

3.31. Успішну роботу педагога в умовах інклюзивного освітнього середовища уможлиблює сформованість у нього зазначених нижче компетентностей. Яка компетентність розглядається як ресурс і актив освіти?

Увага! Для завдань 3.32-3.35 пропонуються такі відповіді

А мегасередовище;

Б макросередовище

В мезосередовище

Г мікросередовище

3.32. Яке середовище впливає на формування особистості і є безпосереднім оточенням індивіда: сім'я, клас, школа, компанія, сусіди, ровесники тощо?

3.33. Яке середовище впливає на формування особистості і має для дитини інформаційно-світоглядний характер, ототожнюється в її свідомості з поняттями космос, планета?

3.34. Яке середовище впливає на формування особистості і ототожнюється з поняттями етнос, суспільство, країна, держава?

3.35. Яке середовище впливає на формування особистості і ототожнюється з уявленнями про своє місто або село, навколишню місцевість, рідний край, засоби масової інформації, приналежність до певної субкультури?

Увага! Для завдань 3.36-3.41 пропонуються такі відповіді

А виховання

Б діяльність

В середовище

Г спадковість

3.36. Визначте чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «Людина сама коваль свого щастя».

3.37. Визначте чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «Бурчання наскучить, приклад научить».

3.38. Визначте чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «З ким поведешся, від того й наберешся».

3.39. Визначте чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «Яке коріння, таке й насіння».

3.40. Визначте чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «Яка гребля, такий млин, який батько, такий син».

3.41. Укажіть чинник розвитку особистості, згідно такого висловлювання народної педагогіки: «Хто рано встає, тому Бог дає».

3.42. Ситуація: у сім'ї має місце передача дітям дорослими членами сім'ї соціального досвіду (знання, уміння, навички, норми, цінності, необхідні для самостійного життя в суспільстві), забезпечення їх входження в систему суспільних відносин. Яка функція сучасної сім'ї реалізується?

Увага! Для завдань 3.43-3.45 пропонуються такі відповіді

А виховна

Б економічна

В комунікативна

Г реактивна

3.43. Ситуація: має місце реалізація статусу сім'ї як повноправної виробничо-господарської одиниці, що є необхідною умовою добробуту, фізичного, морального й духовного розвитку усіх її членів. Яка функція сучасної сім'ї реалізується?

3.44. Ситуація: має місце задоволення потреби членів сім'ї у спілкуванні. Від характеру внутрішньосімейного спілкування, морально-психологічного клімату сім'ї залежить моральне і психічне здоров'я людини, її емоційна культура. Яка функція сучасної сім'ї реалізується?

3.45. Ситуація: у сім'ї має місце забезпечення взаємної фізичної, матеріальної, морально-психологічної підтримки членів родини з метою збереження їх здоров'я, життєвого тонусу; дотримання режиму праці і відпочинку, харчування, особистої гігієни тощо. Яка функція сучасної сім'ї реалізується?

3.46. Ситуація: стосунки у сім'ї формуються здебільшого за допомогою моральних норм, особистого авторитету членів родини і, в першу чергу, авторитету батьків; виявляється у взаємодії всіх членів родини з суспільством, соціальними інститутами, виконанні громадянських обов'язків та здійсненні прав і свобод. Яка функція сучасної сім'ї реалізується?

А виховна

Б економічна

В комунікативна

Г регулятивна

3.47. Ситуація: у сім'ї сформувався стиль виховання, який негативно впливає на особистісний розвиток дітей. Має місце: брак опіки та контролю за поведінкою або ж повна бездоглядність дітей; батьки мало уваги приділяють фізичному та духовному розвитку дитини, її справам, інтересам і проблемам. Який це стиль сімейного виховання?

А гіпопротекція

Б домінуюча гіперпротекція

В емоційне неприйняття

Г потураюча гіперпротекція

3.48. Ситуація: у сім'ї сформувався стиль виховання, який негативно впливає на особистісний розвиток дітей. Має місце: загострена увага і турбота батьків за дитину поєднуються з дріб'язковим контролем, надмірною кількістю обмежень і заборон, що посилює несаможиттєвість дитини, її безініціативність, нерішучість, невміння захищати себе. Який це стиль сімейного виховання?

А гіпопротекція

Б домінуюча гіперпротекція

В емоційне неприйняття

Г потураюча гіперпротекція

3.49. Ситуація: у сім'ї сформувався стиль виховання, який негативно впливає на особистісний розвиток дітей. Має місце: ігнорування потреб дитини, нерідко жорстоке поводження з нею; виявляється в загальному незадоволенні батьків дитиною, постійному відчутті, що вона не така, як хотілося. Який це стиль сімейного виховання?

А гіпопротекція

Б домінуюча гіперпротекція

В емоційне неприйняття

Г потураюча гіперпротекція

3.50. Ситуація: у сім'ї сформувався стиль виховання, який негативно впливає на особистісний розвиток дітей. Має місце: виховання за типом «кумир сім'ї», потурання всім бажанням дитини, надмірне заступництво й обожнювання, що призводить до формування у неї неадекватно високого рівня домагань. Який це стиль сімейного виховання?

А гіпопротекція

Б домінуюча гіперпротекція

В емоційне неприйняття

Г потураюча гіперпротекція

3.51. Ситуація: у сім'ї сформувався стиль виховання, який негативно впливає на особистісний розвиток дітей. Перед дитиною ставляться не відповідні її віку та реальним можливостям вимоги чесності, порядності, відповідальності за життя і благополуччя близьких, від неї очікуються значні успіхи в житті. Який це стиль сімейного виховання?

А гіпопротекція

Б домінуюча гіперпротекція

В емоційне неприйняття

Г підвищена моральна відповідальність

4. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ

Увага! Для завдань 4.1-4.6 пропонуються такі відповіді

А Арістотель

Б Демокріт

В Платон

Г Сократ

4.1. Давньогрецький філософ, автор евристичного методу навчання (евр. бесіда), що знайшов широке застосування під час ознайомлення дітей з природним довкіллям:

4.2. Давньогрецький філософ, який основі своєї атомістичної теорії висунув матеріалістичну концепцію розвитку особистості.

4.3. Давньогрецький філософ, який першим дійшов висновку про необхідність відкриття державних дитячих дошкільних закладів, а у творах «Держава» і «Закони» накреслив проект нової системи виховання дітей і молоді.

4.4. Давньогрецький філософ, який обґрунтовував залежність мети і засобів виховання від політичних завдань держави; виділив три фактори виховання: природні задатки, спроможність набувати звичку і здатність робити судження.

4.5. Давньогрецький філософ, який зробив першу в історії педагогіки спробу теоретично обґрунтувати вікову періодизацію підростаючої людини (від народження до 7 років; 7-14 років; 14-21 років).

4.6. Давньогрецький філософ, який створив підґрунтя для першого наукового визначення педагогіки як учіння про правильне формування особистості. Це визначення не втратило своєї актуальності і сьогодні.

4.7. Філософ-просвітител, письменник педагог, прихильник теорії природного виховання, наслідком якої є «вільне виховання», що повинно бути природовідповідним, готувати людину для активної суспільної діяльності; пізніше цей напрямок розвивали Дж. Дьюї, С. Френе.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Дж.Локк

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж.Руссо

4.8. Хто виділив основні чотири періоди в розвитку людини: від народження до двох років (особлива увага фіз. розвитку і загартуванню); від 2 до 12 років (період «сну розуму», розвиток органів чуття, знайомство з навколишнім життям); від 12 до 15 років (період розумового й трудового виховання, розвитку спостережливості, самодіяльності, трудових умінь); від 15 до повноліття (період «бурі пристрастей», морального і статевого виховання, розуміння призначення жінки в суспільстві)?

А Й.-Ф.Гербарт

Б Дж.Локк

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж.Руссо

4.9. Хто зробив першу в історії педагогіки спробу теоретично обґрунтувати вікову періодизацію, виділив у житті підростаючої людини три періоди: від народження до 7 років (виховання в сім'ї засобами гри, казки, пісні, бесіди, музики; загартування організму; створення належного режиму); 7-14 р. (виховання в держ. школі, вивчення граматики, музики, малювання, гімнастичних вправ); 14-21 р. (здобуття освіти у школах, вивчення літератури, історії, філософії, арифм. тощо)?

- А Арістотель
- Б Й.-Ф.Гербарт
- В Я.А.Коменський
- Г Ж.-Ж.Руссо

4.10. Хто сформував чітку вікову періодизацію і відповідну систему шкіл: материнська школа (до 6-річного віку), елементарна школа (від 6 до 12 років), гімназія (від 12 до 18 років) та академія (від 18 до 24 років)?

- А Арістотель
- Б Й.-Ф.Гербарт
- В Я.А.Коменський
- Г Ж.-Ж.Руссо

4.11. Назва школи до 6-річного віку, згідно вікової періодизації Я.А.Коменського:

- А академія
- Б гімназія
- В елементарна школа
- Г материнська школа

4.12. Назва школи (6-12 років), згідно вікової періодизації Я.А.Коменського:

- А академія
- Б гімназія
- В елементарна школа
- Г материнська школа

4.13. Назва школи (12-18 років), згідно вікової періодизації Я.А.Коменського:

- А академія
- Б гімназія
- В елементарна школа
- Г материнська школа

4.14. Назва школи (18-24 років), згідно вікової періодизації Я.А.Коменського:

- А академія
- Б гімназія
- В елементарна школа
- Г материнська школа

4.15. Видатний педагог, якого називали «українським Сократом». Він вважав головним педагогічним принципом – виховання природних здібностей людини, а «найкраща форма виховання – особистий приклад».

- А Августин Волошин
- Б Олександр Духнович
- В Григорій Сковорода
- Г Софія Русова

4.16. Видатний педагог, якого називали «українським Сократом». Він зазначав: «Пізнай себе через пізнання природи і свого народу....».

- А Августин Волошин
- Б Олександр Духнович
- В Григорій Сковорода
- Г Софія Русова

4.17. Видатний представник культурно-освітнього руху в Західній Україні, автор посібника для вчителів «Народная педагогія в пользу училищ и учителей сельских» (1857). Дотримувався дидактичних принципів: наочності, доступності та посильності, активності у навчанні, ґрунтовності й міцності знань тощо.

- А Августин Волошин
- Б Олександр Духнович
- В Григорій Сковорода
- Г Софія Русова

4.18. Укажіть автора і працю. Це видатний представник культурно-освітнього руху в Західній Україні. Дотримувався дидактичних принципів: наочності, доступності та посильності, активності у навчанні, ґрунтовності й міцності знань тощо.

- А Френсіс Бекон «Про достоїнство і примноження наук»
- Б Ян Амос Коменський «Велика дидактика»
- В Джон Локк «Думки про виховання»
- Г Олександр Духнович «Народная педагогія в пользу училищ и учителей сельских»

4.19. Укажіть автора і працю, що закріпили за педагогікою статус науки.

- А Френсіс Бекон «Про достоїнство і примноження наук»
- Б Ян Амос Коменський «Велика дидактика»
- В Джон Локк «Думки про виховання»
- Г Олександр Духнович «Народная педагогія в пользу училищ и учителей сельских»

4.20. Автор праці по вихованню дітей дошкільного віку «Материнська школа»; вважав, що правильне виховання повинно узгоджуватися з природою: людина як частина природи підпорядкована її головним законам. Надзвичайно велику роль відводив принципу наочності. Все, що тільки можна, необхідно подавати так, щоб учні сприймали його органами чуття: видиме – зором; чуте – слухом; запахи – нюхом, доступне смакові – смаком, дотику – дотиком. Якщо які-небудь предмети можна сприймати одразу кількома відчуттями, – нехай діти це роблять. І чим більше знання спиратимуться на відчуття, тим вони будуть достовірнішими, краще засвоюватимуться.

- А Френсіс Бекон «Про достоїнство і примноження наук»
- Б Ян Амос Коменський «Велика дидактика»
- В Джон Локк «Думки про виховання»
- Г Олександр Духнович «Народная педагогія в пользу училищ и учителей сельских»

4.21. Філософ-просвітитель, письменник, педагог, основою педагогічної системи якого є принципи: гуманізму (конкретизується у вигляді глибокої любові до дитини, безмежної поваги до її природи); природовідповідності (у вихованні треба слідувати за природою дитини, враховувати її вікові особливості); свободи (свобода фізична, свобода духу, свобода в діях і вчинках); індивідуального підходу до дітей (дитина має все від природи і треба лише розвинути цінні якості в ній, допомагаючи в цьому природі, тобто треба знати дитину).

- А Й.-Ф.Гербарт
- Б Ф.Фрьобель
- В Я.А.Коменський
- Г Ж.-Ж. Руссо

4.22. Автор праці «Еміль, або Про виховання» виклав головні принципи навчання й виховання підростаючого покоління: відстоював таку систему освіти, яка би відповідала потребам і інтересам дитини, що розвивається. Оскільки у природному середовищі усе є ідеальним, виховання також має бути природовідповідним, узгодженим з віком дитини, освіта має бути для всіх дітей на основі їх вільного розвитку з урахуванням природних можливостей особистості; дитина має підпорядковуватися не авторитарній волі старших, а правилам природи; основними чинниками, що впливають на виховання, є природа, люди, предмети. основні методи, засоби, форми і види навчання, які могли б забезпечити формування самостійного мислення дитини – досвід, спостереження, експеримент, щоденна практика, екскурсії.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.23. Давньогрецький філософ, учитель Платона, започаткував філософську основу гуманістичної педагогіки. Його крилаті афоризми, що пережили століття, і сьогодні наповнені глибоким змістом: «Ніхто не досягне ні мистецтва, ні мудрості, якщо не буде вчитися», «Природа і виховання подібні. А саме: виховання перебудовує людину і, перетворюючи, створює природу». Базуючись на ідеї самопізнання, розробив евристичний метод навчання (евристична бесіда): вчитель повинен доводити хибність уявлень, що мають учні, а потім підводити їх до правильного розуміння істини.

А Демокріт

Б Арістотель

В Сократ

Г Квінтіліан

4.24. Автор праці «Виховання оратора», де обґрунтував необхідність індивідуалізації навчання. Встановив залежність між перевантаженням учнів навчальним матеріалом та їх неминучою пасивністю, наголошуючи на забезпеченні самостійного, творчого ставлення до навчання. Висловив вимоги до вчителя: «Нехай учитель насамперед викличе в собі батьківські почуття до своїх учнів. Нехай учитель не буде дразливим і в той же час нехай не потурає тим, хто потребує виправлення. Нехай він буде простий у викладанні, терплячий у роботі, більш старанний, ніж вимогливий. Нехай охоче відповідає тим, хто питає, і нехай поставити питання мовчазним. На похвали нехай він не буде надто скупий, а й не буде надто марнотратним, бо перше позбавляє бажання до роботи, а друге породжує безтурботність. Нехай він кожного дня скаже учням щось таке, що в них назавжди лишилося б у пам'яті. Мова вчителя має бути чіткою, простою і ясною. Недоречна пишномовність, голосність і висування напоказ своїх обдарувань означає не силу, а слабкість розуму». Особливі вимоги висував до вчителя молодших класів, оскільки його помилки важко виправити (надмірна вимогливість вчителя породжує боязкість, зневіру, огиду до навчання).

А Демокріт

Б Арістотель

В Сократ

Г Квінтіліан

4.25. Відомий чеський педагог, який зробив великий внесок у розроблення питання про роль природи у вихованні дітей. Правильне виховання має будуватися

відповідно до природи дитини, її можливостей. Вважав, що вже з раннього віку слід давати дітям потрібні знання про природу. У праці «Материнська школа» зробив спробу визначити обсяг знань, які повинна засвоїти дитина в перші шість років. На його думку, дитина повинна ознайомитися з тим, що таке сніг, дощ, знати дерева, куші, які часто зустрічаються. Це було першою спробою в педагогіці окреслити коло знань про природу для дошкільників. Вважав, що пізнання природи дитиною повинно починатися з реальних явищ і предметів. Навчання потрібно починати «Не з словесного тлумачення про речі». Наочність називав «Золотим правилом навчання». Поряд із спостереженням реальних предметів, розглядання ілюстрацій повинно допомагати дітям у пізнанні природи.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.26. Автор праці «Еміль, про виховання» був прихильником природного виховання, яке б відповідало особливостям дітей і було близьким до природи, на вітрі зміцнює їх фізичні можливості, впливає на формування тіла. Вважав, що повноцінний фізичний розвиток можна здійснювати лише виховуючи дітей серед природи. Чудовими засобами фізичного розвитку вважав прогулянки на лоно природи, де діти мали змогу бігати, стрибати, задовольняючи природні потреби у рухах, а також різноманітні ігри з природним матеріалом – снігом, водою. Радив виховувати у дітей увагу до явищ природи, тоді вони стануть допитливими. Основний шлях до цього – прогулянки з дітьми на природі, під час яких вихователь знайомить дітей лише з тими об'єктами, які їх цікавлять.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.27. Видатний німецький педагог був прихильником виховання дітей серед природи. Запропонував назву і заснував дитячі садки у Німеччині; вважав, що діти більшу частину часу будуть проводити в саду на відкритому повітрі, під безпосереднім впливом природи. Він мав на увазі, використовуючи це поняття, таким чином: «Як у саду, під захистом Бога та ретельним наглядом досвідченого, вдумливого садівника, у гармонії з природою, так і тут повинна зростати та виховуватися найблагородніша парость – люди, діти як зародки та члени людства, у гармонії з самими собою, Богом та природою».

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.28. Відомий німецький педагог вважав природу невичерпним джерелом для здійснення розумового, морального виховання дітей. Догляд за рослинами, тваринами, вплив на природу формують дух і пізнання дитини, її характер і почуття, є джерелом для внутрішнього морального вдосконалення. Основні педагогічні ідеї відображені у книзі «Дитячий садок», вважав, що у виховному закладі буде забезпечено догляд за дітьми, як і у хорошому саду за рослинами.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.29. Перший дитячий садок у Києві відкрили 1 вересня 1871 року сестри Ліндфорси – Марія і її сестра, яка пізніше, за чоловіком змінила прізвище і стала видатною українською діячкою в освітній справі.

А Леся Українка

Б Олена Пчілка

В Марія Монтессорі

Г Софія Русова

Увага! Для завдань 3.30-3.35 пропонуються такі відповіді

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

Г Ж.-Ж. Руссо

4.30. Відомий німецький педагог ядром педагогіки дитячого садка вважав за гру. Розкриваючи її сутність, він доводив, що гра для дитини - потяг, інстинкт, основна діяльність, стихія, в якій вона живе. У грі дитина виражає свій внутрішній світ через зображення зовнішнього світу. Важливого значення надавав розвитку пізнання дітей, для цього рекомендував проводити екскурсії у мальовничі околиці рідних осель. Враження від спілкування з природою мають поєднуватися з іграми. Розробив систему рухливих ігор, які супроводжуються пісеньками і побудовані на наслідуванні явищ природи, тварин (метелик, квіти, лисиця, кіт і миші). Рекомендував проводити свята на природі (свято першої квітки, свято колоска тощо)

4.31. Відомий німецький педагог вважав, що закони розвитку природи і людини тотожні, і тому виховання повинно бути природо відповідним, а ядром педагогіки дитячого садка вважав за гру. Розкриваючи її сутність, він доводив, що гра для дитини - потяг, інстинкт, основна діяльність, стихія, в якій вона живе. У грі дитина виражає свій внутрішній світ через зображення зовнішнього світу. Для розвитку дитини в ранньому віці запропонував шість «дарів». Один з них це куб, поділений на вісім кубиків (куб розрізаний навпіл, кожна половина - на чотири частини). За допомогою цього дару дитина, вважав педагог, отримує уявлення про ціле і складові його частин («складне єдність», «єдність і різноманіття»); з його допомогою він має можливість розвивати свою творчість, будувати з кубиків, по-різному їх комбінуючи.

4.32. Відомий німецький педагог для розвитку дитини в ранньому віці запропонував шість «дарів». Деякі з них це кубики розділені на частинки: куб, розділений на 8 кубиків; куб, розділений на 8 продовгуватих брусків; куб, розділений на 27 кубиків, з них 21 цілий, 3 розділені на 6 призм і 3 розділені на 4 частини кожен, всього таким чином 39 геометричних тіл; 27 цеглинок, з них 21 ціла, 3 розділені навпіл і 3 розділені вздовж, всього 33 геометричних тіла (ці предмети даються дитині у віці від 1 до 3 років). Також дитина отримує для своєї гри палички, горох, насіння, камінчики, вигнуті металеві сірники. Педагог пропонував різні види дитячої діяльності: конструювання з дерев'яних фігур, металевих кілець, паличок, гороху; рухливі ігри; малювання; ліплення; плетіння та вирізування з паперу та ін. Багато цих занять модифіковано і застосовуються в сучасних дитячих садках.

4.33. Відомий німецький педагог для розвитку дитини в ранньому віці запропонував шість «дарів». Один з них (отримувала дитина до кінця першого року) це невеликі дерев'яні куля, куб та циліндр (діаметр кулі, основа циліндра та сторона кубика однакові).; За допомогою їх дитина знайомиться з різними формами

предметів. Куб своєю формою та своєю стійкістю є протилежністю кулі. Куля розглядалася педагогом як символ руху, куб - як символ спокою і символ «єдності в різноманітті» (куб єдиний, але має різну форму в залежності як на нього дивитися: ребром, стороною, вершиною). Циліндр поєднує і властивості кулі, і властивості кубика: він стійкий, якщо поставлений на основу, і рухливий, якщо лежить і т.д.

4.34. Відомий німецький педагог для розвитку дитини в ранньому віці запропонував шість «дарів». Один з них складається із шести невеликих, м'яких, кольорових м'ячів, обмотаних шерстю, пофарбованих в кольори веселки (червоний, жовтий, блакитний, помаранчевий, зелений і фіолетовий), які даються дитині ще на першому році його життя м'яч. Кожен м'яч-куля – на ниточці. Мати показує дитині м'ячі різного кольору, розвиває таким чином її вміння розрізняти кольори. Розгойдуючи кульку в різні боки і відповідно примовляючи «вперед-назад», «вгору-вниз», «вправо-вліво», мати знайомить дитину з просторовими уявленнями. Показуючи кульку на долоні і ховаючи її, примовляючи при цьому «Є м'ячик – немає м'ячика», вона знайомить дитину із твердженням та запереченням.

4.35. Відомий німецький педагог, автор назви «дитячий садок», відкрив 1837 р. «першу установу з догляду

4.36. Перший дитячий садок, як тип педагогічного закладу, організував в 1802 р. в Нью-Ланарке (Шотландія) англ. філософ, педагог і соціаліст.

А Й.-Ф.Гербарт

Б Ф.Фрьобель

В Я.А.Коменський

В Р. Оуен

4.37. Ця педагогічна система дошкільного виховання набула широкого поширення в світі. В таких садочках не було важких меблів, а були дитячі столи та стільці, достатньо легкі, аби діти могли рухатися, і розміщено дитячі матеріали на низьких, доступних полицях. Багато практичних занять, які включали широкий спектр вправ для догляду за навколишнім середовищем і собою, наприклад, догляд за квітами, миття рук, гімнастика, догляд за домашніми тваринами та приготування їжі. Англійський принц Вільям, у якого мама (принцеса Діана), працювала вихователькою в дитячому садку за цією системою, і сам він разом з братом Гаррі такий садок і школу відвідував, а потім і діти Вільяма та Кейт пішли до такого ж садочка.

А Августин Волошин

Б Олександр Духнович

В Марія Монтессорі

Г Софія Русова

4.38. Хто справедливо вважається класиком національного дошкільного виховання. Кому належать слова: «Бути гарним педагогом – це бути справжнім реформатором майбутнього життя України, бути апостолом Правди і Науки», а також написані праці «Дошкільне виховання» (1918), «Теорія і практика дошкільного виховання» (1924), «Теорія педагогіки на основі психології» (1924), «Дидактика» (1925) та ін.

А Августин Волошин

Б Олександр Духнович

В Григорій Сковорода

Г Софія Русова

4.39. Представник гуманістичної педагогічної системи, для якої виховання спирається на особистісні й індивідуальні особливості вихованця

- А Дж. Дьюї
- Б Й.-Ф. Гербарт
- В Й.Песталоцці
- Г В.О.Сухомлинський

4.40. Видатний педагог, автор книги «Серце віддаю дітям», «Народження громадянина», «Як виховати справжню людину» та ін., він досліджував проблеми теорії та методики виховання дітей у школі й сім'ї, всебічного розвитку особистості учня, педагогічної майстерності.

- А Григорій Ващенко
- Б Олександр Духнович
- В Григорій Сковорода
- Г Василь Сухомлинський

Увага! Для завдань 4.41-4.55 пропонуються такі відповіді

- А Практичні
- Б Наочні
- В Словесні

4.41. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує загадки, прислів'я, приказки. Це методи

4.42. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує читання (художні твори природничого змісту). Це методи

4.43. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує бесіди; розповіді; пояснення. Це методи

4.44. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує бесіди з елементами дискусії. Це методи

4.45. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує розповіді з елементами бесіди. Це методи

4.46. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує спостереження та демонструє зразки природних об'єктів (глина, пісок, вода тощо). Це методи

4.47. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) проводить розглядання ілюстративного матеріалу: предметні, сюжетні і пейзажні картини. Це методи

4.48. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) проводить розглядання картин із зображенням тварин і рослин. Це методи

4.49. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовує ТЗН: відео/мульт/кіно/фільми, фото і презентації. Це методи

4.50. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою учитель(ка) використовуються ігри-розваги. Це методи

4.51. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою використовуються досліди; пошукові дії. Це методи

4.52. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою використовуються дидактичні ігри з природними об'єктами. Це методи

4.53. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою використовуються настільно-друковані ігри. Це методи

4.54. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою використовується настільно-друковані ігри, предметні ігри, ігри з природним матеріалом. Це методи

4.55. Ситуація: під час занять ознайомлення учнів з природою використовується праця в природі. Це методи

4.56. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що спрямований на формування системи екологічних уявлень на основі наукової інформації, творів мистецтва, філософських теорій тощо. Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод художньої репрезентації природних об'єктів

4.57. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що полягає у цілеспрямованій дезорганізації певних аспектів особистісного світосприйняття, внаслідок чого виникає психологічний дискомфорт, зумовлений невідповідністю індивідуальної стратегії сприйняття природи та екологічної діяльності укоріненим нормам співіснування суспільства та довкілля (наприклад, штучне введення у красивий природний чи фотопейзаж сміття і спонукання дітей до оцінки побаченого). Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод художньої репрезентації природних об'єктів

4.58. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що спрямований на пробудження асоціативних зв'язків між різними образами (ліс – багатоповерховий дім для тварин). Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод художньої репрезентації природних об'єктів

4.59. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що спрямований на актуалізацію художніх компонентів відображення світу природи засобами мистецтва (використання поряд із науковою інформацією живопису, музики, художнього, слова). Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод художньої репрезентації природних об'єктів

4.60. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що спрямований на співчуття природним об'єктам, апелювання до почуттєвої сфери особистості. Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод екологічної емпатії

4.61. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що спрямований на аналіз поведінки людини з точки зору природних об'єктів (що відчуває зламана гілка, що може розказати про того, хто зламав її?). Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г метод екологічної рефлексії

4.62. Ситуація: учитель(ка) використовує інноваційний метод екологічного виховання учнів, що дозволяє у природній для дитини формі пізнавати світ природи та правила взаємодії з нею в процесі виконання ролей та правил гри (в сучасних умовах є багато комп'ютерних ігор). Це

А метод формування мислеобразів

Б метод екологічної лабіалізації

В метод екологічних асоціацій

Г ігровий метод

4.63. Ситуація: учитель(ка) запитує дітей: «Про що (ця картина, цей вірш, цей фільм, цей дослід тощо)»? Використано

А Запитання, спрямовані на описування предметів, дієвих осіб

Б Запитання причинного характеру

В Запитання, що стимулюють словникову роботу

Г Запитання для з'ясування змісту

4.64. Ситуація: учитель(ка) запитує дітей : Який? Що робить? На що схожий? Використано

А Запитання, спрямовані на описування предметів, дієвих осіб

Б Запитання причинного характеру

В Запитання, що стимулюють словникову роботу

Г Запитання для з'ясування змісту

4.65. Ситуація: учитель(ка) запитує дітей: Хто? Що? Коли? Який? Де? Використано

А Запитання констатувального характеру

Б Запитання причинного характеру

В Запитання, що стимулюють словникову роботу

Г Запитання для з'ясування змісту

4.66. Ситуація: учитель(ка) запитує дітей: Чому? Для чого? Навіщо?

Використано

А Запитання констатувального характеру

Б Запитання причинного характеру

В Запитання, що стимулюють словникову роботу

Г Запитання для з'ясування змісту

4.67. Ситуація: учитель(ка) запитує дітей: Якими словами ще про нього/про це можна сказати? Використано

А Запитання констатувального характеру

Б Запитання причинного характеру

В Запитання, що стимулюють словникову роботу

Г Запитання для з'ясування змісту

4.68. Ситуація: учитель(ка) використовує такі методи виховання як бесіди, дискусії, переконання, навіювання. До якої групи методів виховання вони належать?

А формування свідомості особистості

Б стимулювання діяльності і поведінки

В контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності і поведінки

Г організації діяльності, формування позитивного досвіду суспільної поведінки

4.69. Ситуація: учитель(ка) використовує такі методи виховання як педагогічна вимога, громадська думка, довір'я, привчання, тренування, створення виховних ситуацій, прогнозування. До якої групи методів виховання вони належать?

А формування свідомості особистості

Б стимулювання діяльності і поведінки

В контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності і поведінки

Г організації діяльності, формування позитивного досвіду суспільної поведінки

4.70. Ситуація: учитель(ка) використовує такі методи виховання як гра, заохочення тощо. До якої групи методів виховання вони належать?

А формування свідомості особистості

Б стимулювання діяльності і поведінки

В контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності і поведінки

Г організації діяльності, формування позитивного досвіду суспільної поведінки

4.71. Ситуація: учитель(ка) використовує такі методи виховання як педагогічне спостереження, самоаналіз, саморегуляція? До якої групи методів виховання вони належать?

А формування свідомості особистості

Б стимулювання діяльності і поведінки

В контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності і поведінки

Г організації діяльності, формування позитивного досвіду суспільної поведінки

4.72. Ситуація: учитель(ка) використовує можливий різновид розповіді у процесі виховання. Це

А бесіда

Б повідомлення

В дискусія

Г вправлення

4.73. Ситуація: учитель(ка) використовує метод виховання та отримання інформації про особистість за допомогою безпосереднього словесного спілкування. Це

А розповідь

Б бесіда

В повідомлення

Г переконання

4.74. Ситуація: учитель(ка) використовує вільний, жвавий обмін думками, колективне обговорення питань, що хвилюють його учасників. Це

А бесіда

Б дискусія

Г лекція

Д переконання

4.75. Ситуація: учитель(ка) використовує метод виховного впливу, за допомогою якого звертається до свідомості, почуттів, життєвого досвіду дітей з метою формування свідомого ставлення до дійсності і норм поведінки. Це метод

А бесіда

Б переконання

В лекція

Г диспут

4.76. Ситуація: учитель(ка) використовує психологічний вплив на особу або групу осіб, розрахований на беззаперечне сприйняття незалежно від їх думок і волі. Це

- А вправління
- Б громадська думка
- В педагогічна вимога
- Г сугестивний метод

4.77. Ситуація: учитель(ка) використовує педагогічний вплив на свідомість учнів з метою спонукати їх до позитивної діяльності або гальмування негативних дій і вчинків. Це метод

- А вправління
- Б лекція
- В педагогічна вимога
- Г сугестивний метод

4.78. Ситуація: учитель(ка) використовує як метод виховання систему загальних суджень людей, яка виникає в процесі їх діяльності і спілкування та виражає ставлення до різних явищ, подій, що становлять загальний інтерес. Це метод

- А вправління
- Б громадська думка
- В педагогічна вимога
- Г сугестивний метод

4.79. Ситуація: учитель(ка) використовує метод виховання, аби вихованці виконували певні дії з метою вироблення і закріплення необхідних навичок та позитивних форм поведінки. Це метод

- А вправління
- Б громадська думка
- В педагогічна вимога
- Г сугестивний метод

4.80. Ситуація: учитель(ка) використовує схвалення позитивних дій і вчинків з метою спонукання вихованців до їх повторення. Це метод

- А заохочення
- Б змагання
- В покарання
- Г прогнозування

4.81. Ситуація: який напрям виховання має місце під час виховання дітей на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатовіковій мудрості та духовності.

- А екологічне
- Б національне
- В моральне
- Г трудове

4.82. Ситуація: який напрям виховання має місце під час виховання, завданням якого є формування в особистості розуміння залежності людини від природи, необхідності жити в гармонії з нею.

- А екологічне
- Б національне
- В моральне
- Г трудове

4.83. Ситуація: який напрям виховання має місце під час виховання, що впливає з наступної думки В. Сухомлинського: «В роки дитинства та підлітковому віці особливо важливо, щоб дитина знайшла, відчула, усвідомила в собі людську красу, пережила почуття захоплення красивим, людським в собі. Через красу – до людського – така закономірність виховання».

- А екологічне
- Б естетичне
- В моральне
- Г трудове

4.84. Як називають спосіб реалізації змісту освіти, передбаченого навчальними програмами, який становить собою систему форм, методів і засобів навчання, що забезпечує найбільш ефективні досягнення поставлених цілей?

- А засоби навчання
- Б методи навчання
- В технологія навчання
- Г форми навчання

4.85. Як називають спосіб існування навчального процесу, оболонка для його внутрішньої сутності, логіки і змісту?

- А засоби навчання
- Б методи навчання
- В технологія навчання
- Г форми навчання

4.86. Як називають допоміжні матеріально-технічні засоби, які виконують специфічні дидактичні функції?

- А засоби навчання
- Б методи навчання
- В технологія навчання
- Г форми навчання

4.87. Ситуація: педагог ставить перед учнями проблему, і ті вирішують її самостійно, висувають ідеї та перевіряють їх, проводять дослідження тощо. Який метод навчання використано?

- А дослідницький
- Б репродуктивний
- В пояснювально-ілюстративний
- Г частково-пошуковий (евристичний)

4.88. Ситуація: педагог організує сприймання та усвідомлення учнями нової інформації, показує наочність, а вони здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її. Який метод навчання використано?

- А дослідницький
- Б репродуктивний
- В пояснювально-ілюстративний
- Г частково-пошуковий (евристичний)

4.89. Ситуація: педагог дає завдання, у процесі виконання якого учні формують вміння застосовувати знання за зразком. Який метод навчання використано?

- А дослідницький
- Б репродуктивний
- В пояснювально-ілюстративний
- Г частково-пошуковий (евристичний)

4.90. Ситуація: педагог формулює проблему і вирішує її, інші стежать за ходом творчого пошуку (учням подається своєрідний еталон творчого мислення). Який метод навчання використано?

- А дослідницький
- Б проблемне викладання
- В пояснювально-ілюстративний
- Г частково-пошуковий (евристичний)

4.91. Ситуація: педагог формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють учні під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності дітей). Який метод навчання використано?

- А дослідницький
- Б репродуктивний
- В пояснювально-ілюстративний
- Г частково-пошуковий (евристичний)

4.92. Укажіть метод навчання, що передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин.

- А аналітичний
- Б дедуктивний
- В індуктивний
- Г синтетичний

4.93. Укажіть метод навчання, що передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

- А аналітичний
- Б дедуктивний
- В індуктивний
- Г синтетичний

Увага! Для завдань 4.94-4.97 пропонуються такі відповіді

- А інтерактивні технології кооперативного навчання
- Б інтерактивні технології колективно-групового навчання
- В технології ситуативного моделювання
- Г технології опрацювання дискусійних питань

4.94. Ситуація: під час заняття природничого спрямування навчання дітей проходить у малих групах (у парах, ротаційні трійки, «2+24», «Ажурна пилка», «Акваріум»), об'єднаних спільною навчальною метою. Які технології навчання використано?

4.95. Ситуація: під час заняття природничого спрямування навчання дітей використовують велике коло («коло ідей»), метод «мікрофон». Така модель навчання легко й ефективно поєднується із традиційними. Які технології навчання використано?

4.96. Ситуація: під час заняття природничого спрямування навчання дітей використовують широке публічне обговорення спірного питання («Метод ПРЕС», «Дерево рішень», «Обери позицію/Зміни позицію». Які технології навчання використано?

4.97. Ситуація: під час заняття природничого спрямування навчання дітей використовують різні ігри, імітації, рольові ігри. Які технології навчання використано?

4.98. Ситуація: всі діти по черзі висловлюють абсолютно всі, навіть алогічні думки з приводу проблеми. Висловлене не критикується і не обговорюється до закінчення висловлювань. Яка технологія інтерактивного навчання використана?

А «ажурна пилка»

Б «акваріум»

В метод кейсів (вирішення практичних проблем)

Г мозковий штурм/мозкова атака

4.99. Ситуація: діти сидять по колу і по черзі за бажанням висловлюються стосовно певного питання. Обговорення триває, поки є бажаччі висловитися. Різновидами є «мікрофон» (діти швидко по черзі висловлюються стосовно проблеми, передаючи один одному уявний «мікрофон»), «незакінчені речення» (відповідь – це продовження незакінченого речення типу «можна навести такий приклад ...», «я думаю, що...»). Яка технологія інтерактивного навчання використана?

А велике коло («коло ідей»)

Б карусель

В «акваріум»

Г $2+2=4$ («Два-чотири-всі разом»)

Увага! Для завдань 4.100-4.102 пропонуються такі відповіді

технологія особистісно орієнтованого навчання

технологія інтерактивного навчання

інформаційні технології навчання

технологія розвивального навчання

4.100. Ситуація: учитель(ка) використовує технологію навчання природничої ОГ, яка передбачає формування активного, самостійного творчого мислення учнів і на цій основі - поступовий перехід до самостійного навчання. Це

4.101. Ситуація: учитель(ка) використовує технологію навчання природничої ОГ (авт. О. Савченко та ін.), що полягає у створенні оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності та суспільних відносин, яка будує свою діяльність і стосунки відповідно до стійкої ієрархічної системи гуманістичних і буттєвих особистісних цінностей. Це

4.102. Ситуація: учитель(ка) використовує технологію навчання природничої ОГ (авт. О. Пометун та ін.), яка полягає в тому, що процес пізнання відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учнів. Залежно від мети уроку, форм організації навчальної діяльності використовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань. Це

Увага! Для завдань 4.103-4.106 пропонуються такі відповіді

А за структурою/двокомпонентні

Б за структурою/ланцюги

В за просторово-часовими характеристиками/просторові зв'язки

Г за просторово-часовими характеристиками/часові зв'язки

4.103. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «зима - весна - літо - осінь; день - ніч». Це відповідає поділу таких зв'язків:

4.104. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «північ - низькі температури, південь - тепло». Це відповідає поділу таких зв'язків:

4.105. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «сонячне тепло - поведінка комах; хижак - жертва». Це відповідає поділу таких зв'язків:

4.106. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «Сонце - температура поверхні Землі - температура повітря - життя рослин, тварин; листя дерева - тля - сонечко». Це відповідає поділу таких зв'язків:

4.107. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «переплетення харчових ланцюгів в екосистемах». Це відповідає поділу таких зв'язків:

А за структурою/ланцюги

Б за структурою/мережеві

В за просторово-часовими характеристиками/просторові зв'язки

Г за просторово-часовими характеристиками/часові зв'язки

4.108. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, «вплив сонячного світла на розвиток рослин». Це відповідає поділу таких зв'язків:

А за структурою/ланцюги

Б за структурою/мережеві

В за спрямованістю/односторонні

Г за спрямованістю/двосторонні, взаємні

4.109. Ситуація: учитель(ка) використовує емпіричні та причинно-наслідкові зв'язки, що вивчаються у природничій ОГ, наприклад, простий зв'язок, який представлено двома компонентами. У такому зв'язку одна причина породжує один наслідок, тобто один компонент зв'язку впливає на інший: «лід легше від води → крижина плаває на поверхні річки»; «висота сонця → довжина тіні від предмета». Модель зв'язку: Причина → Наслідок. Це відповідає поділу таких зв'язків:

А за структурою/ланцюги

Б за структурою/мережеві

В за спрямованістю/двосторонні, взаємні

Г за спрямованістю/прямі

4.110. Ситуація: учитель(ка) використовує ігрові технології під час вивчення природничої ОГ, наприклад, індивідуальні, групові, колективні. Це відповідає поділу таких ігор:

А за тривалістю проведення

Б за складністю

В за використовуваним матеріалом

Г за кількісним складом

Увага! Для завдань 4.111-4.114 пропонуються такі відповіді

А Інформаційні

Б Рефлексивні

В Організаційно-практичні

Г Пошукові

4.111. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ досягла належного формування дослідницьких умінь у молодших школярів. Наприклад, у них сформовані вміння планувати роботу, задавати питання, відповідати на них, висувати припущення – гіпотези, вміння, які пов'язані із застосуванням загально-логічних прийомів і т. д. Це вміння

4.112. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ досягла належного формування дослідницьких умінь у молодших школярів. Наприклад, у них сформовані вміння бачити проблему, вибирати тему дослідження і ставити його мету, вибирати доступні для нього методи проведення дослідницької роботи, здійснювати пошук і відбір необхідного матеріалу для дослідження і т. п. Це вміння

4.113. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ досягла належного формування дослідницьких умінь у молодших школярів. Наприклад, учень зможе знайти джерела потрібної інформації, зможе працювати з письмовими текстами, може сформулювати власні висновки, проаналізувавши потрібний матеріал і ін. Це вміння

4.114. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ досягла належного формування дослідницьких умінь у молодших школярів. Напр., вміння оцінити чужу і власну дослідницьку роботу, вміння аргументувати свою точку зору в цьому питанні, вміння бачити позитивні і негативні сторони проведених досліджень. Це вміння

Увага! Для завдань 4.115-4.118 пропонуються такі відповіді

Правильне тільки твердження I

Правильне тільки твердження II

Обидва твердження I та II правильні

Обидва твердження I та II НЕ правильні

4.115. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує метод проєктів, що передбачає дотримання крім загальноприйнятих, наступних дидактичних принципів при проєктуванні і здійсненні освітнього процесу:

I. Принцип опори на суб'єктивний досвід учнів. Кожен, працюючи над проєктом, має хороші можливості застосувати вже наявний у нього власний досвід і знання.

II. Принцип обліку індивідуальності учнів: їх інтересів, темпу роботи, рівня навченості;

4.116. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує метод проєктів, що передбачає дотримання крім загальноприйнятих, наступних дидактичних принципів при проєктуванні і здійсненні освітнього процесу:

I. Принцип вільного вибору: теми проєкту, підтеми, партнерів у роботі над проєктом, джерел і способів отримання інформації, методу дослідження, форми представлення результатів.

II. Принцип зв'язку дослідження з реальним життям. Відбувається з'єднання знань і практичних дій.

4.117. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо прийомів для реалізації формувального (англ. – «formative») оцінювання природничої ОГ.

I. Надавати завдання на самоперевірку без обов'язкового оцінювання. Долучати учнів до процесу постановки цілей навчання та розробки критеріїв оцінювання своїх знань.

II. Супроводжувати оцінки в балах власним коментарем із поясненнями.

4.118. Ситуація: вчитель використовує оцінювання учнів з природничої ОГ, яке сприяє розвитку в учнів метакогнітивних навичок, тобто, вміння планувати, регулювати, аналізувати власну навчальну діяльність, визначати причини труднощів та можливі шляхи їхнього подолання, що, зі свого боку, розвиває внутрішню мотивацію. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо назви такого оцінювання.

I. Сумативне оцінювання.

II. Формувальне оцінювання.

5. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ

5.1. Ситуація: Педагог проводить заняття природничого спрямування практично сам без співпраці з учнями, від них вимагає дисципліни; має місце домінування монологічної форми спілкування тощо. Який стиль такої педагогічної діяльності?

- А авторитарний
- Б демократичний
- В ліберальний (або стиль потурання)
- Г невизначений чи змішаний

5.2. Ситуація: під час заняття природничого спрямування – постійна співпраця педагога й дітей; психологічна комфортність; використання методів та форм навчання, що активізують пізнавальну діяльність дітей; домінування діалогічної форми спілкування; висока мотивація учіння тощо. Який стиль такої педагогічної діяльності?

- А авторитарний
- Б демократичний
- В ліберальний (або стиль потурання)
- Г невизначений чи змішаний

5.3. Ситуація: під час заняття природничого спрямування – нерішучість та непрофесіоналізм педагога, який практично не цікавиться справами дітей; недисциплінованість дітей. Який стиль такої педагогічної діяльності?

- А авторитарний
- Б демократичний
- В ліберальний (або стиль потурання)
- Г невизначений чи змішаний

5.4. Ситуація, яка переважно характерна для молодих учителів: «Педагог проводить заняття по-різному залежно від навчальної ситуації». Який стиль такої педагогічної діяльності?

- А авторитарний
- Б демократичний
- В ліберальний (або стиль потурання)
- Г невизначений чи змішаний

5.5. Ситуація: під час заняття природничого спрямування всі діти під керівництвом педагога виконують однакові завдання. Яка форма організації навчальної діяльності?

- А групова
- Б індивідуальна
- В парна
- Г фронтальна

5.6. Ситуація: під час заняття природничого спрямування 4-6 учнів спільно виконують завдання. Яка форма організації навчальної діяльності?

- А групова
- Б індивідуальна
- В парна
- Г фронтальна

5.7. Ситуація: під час заняття природничого спрямування кожна з малих груп виконує різне завдання. Яка називається така групова навчальна діяльність?

- А диференційована групова діяльність
- Б індивідуалізовано-групова діяльність
- В міжгрупова діяльність
- Г однорідна групова діяльність

5.8. Ситуація: під час заняття природничого спрямування кожна з малих груп виконує однакове завдання. Яка називається така групова навчальна діяльність?

- А диференційована групова діяльність
- Б індивідуалізовано-групова діяльність
- В міжгрупова діяльність
- Г однорідна групова діяльність

5.9. Ситуація: під час заняття природничого спрямування всі діти під керівництвом педагога виконують однакові завдання. Яка форма організації навчальної діяльності?

- А групова
- Б індивідуальна
- В парна
- Г фронтальна

Увага! Проаналізуйте правильність наведених тверджень, для завдань 5.10-

5.28 пропонуються такі відповіді

- Правильне тільки твердження І
- Правильне тільки твердження ІІ
- Обидва твердження І та ІІ правильні
- Обидва твердження І та ІІ НЕ правильні

5.10. Ситуація: учитель(ка) використовує на уроці інтерактивне навчання з природничої ОГ і дотримується таких застережень щодо використання методики групових форм навчання:

І. НЕ примушувати виконувати спільну роботу дітей, які з будь-яких причин відмовляються сьогодні працювати разом (наступного дня варто запропонувати їм знову сісти разом);

ІІ. НЕ виявляючи жодного невдоволення, дозволити дитині працювати самостійно, якщо вона цього забажала.

5.11. Ситуація: учитель(ка) використовує на уроці інтерактивне навчання (групова форма) з природничої ОГ. Робота в невеликих групах дає можливість школярам:

- І. стати ініціаторами розмови;
- ІІ. слухати співрозмовника та висловлювати власну думку.

5.12. Ситуація: учитель(ка) планує на уроці інтерактивне навчання (групова форма) з природничої ОГ, а також орієнтовні правила.

- І. брати активну участь у роботі групи (пари);
- ІІ. починати висловлюватися спочатку за бажанням, а потім - по черзі.

5.13. Ситуація: використання накопичувальної системи оцінювання «Портфоліо» під час вивчення природничої ОГ. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливостей такої системи оцінювання.

І. Формування вміння учнів ставити цілі, планувати й організовувати власну навчальну діяльність. Підвищення ролі самооцінки.

ІІ. Накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку.

5.14. Ситуація: учитель(ка) планує формування груп під час інтерактивного навчання з природничої ОГ.

I. групи створюються на різних етапах уроку залежно від дидактичних, психологічних та управлінських цілей учителя і результатів контролю, від тих же цілей залежить і склад груп;

II. кожна група діє стільки часу, скільки їй відводиться для виконання запропонованого завдання;

5.15. Ситуація: умови безпеки в закладі освіти під час пандемії/карантину. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. До приміщення закладу має бути обмежений доступ для батьків чи сторонніх осіб, крім тих, які супроводжують осіб з інвалідністю.

II. Якщо під час термометрії в дитини/учня виявлено температуру понад 37,2, то потрібно провести повторне вимірювання. Якщо після двократного вимірювання температура понад 37,2 – повідомити родині та відправити учня додому з дорослим членом родини.

5.16. Ситуація: умови безпеки в закладі освіти під час пандемії/карантину. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Місця для обробки рук антисептиками на вході до всіх приміщень. Збір використаних масок і рукавичок до окремих контейнерів. Плакати, банери про респіраторну гігієну та етикет кашлю. Обладнані медпункти: безконтактні термометри, дезінфектори, засоби індивідуального захисту.

II. Розмітка на підлозі в приміщеннях для дотримання дистанції. Очищення і дезінфекція поверхонь – дверних ручок, столів, місць для сидіння, перил тощо – після проведення занять у кінці робочого тижня.

5.17. Ситуація: учитель(ка) для вивчення природничої ОГ використовує такі підходи до організації та оформлення освітнього простору:

I. школа не лише освітній ресурс, а й осередок розвитку та співпраці як всередині, так і стосовно зовнішнього світу; створення індивідуалізованого та персоналізованого довкілля, де в кожного є можливість відшукати себе;

II. багатофункціональний простір, який сприятиме творчому розвитку, мотивуватиме учнів до навчання; різноманітність організації навчального середовища, оскільки зростає частка проєктної, командної та групової діяльності під час занять у НУШ

5.18. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує лепбук як сучасний спосіб організації навчальної діяльності з молодшими школярами. Це гра, творчість, пізнання та дослідження нового, повторення й закріплення вивчення, систематизація знань і просто цікава форма навчання. Лепбук - це навчальний посібник, тому його зміст має відповідати певним вимогам.

I. Лепбук - це навчальний посібник, тому його зміст має відповідати певним вимогам. Робота над створенням лепбука аналогічна роботі над проєктом і проходить у певній послідовності: вибір теми; визначення, що вже відомо по темі, складання плану пошуку нової інформації; опрацювання макету книги; вивчення теми, підбір матеріалу та оформлення лепбука.

II. Залежно від призначення можуть виготовлятися лепбуки: навчальні; ігрові; вітальні; святкові; автобіографічні (папка-звіт про якусь важливу подію в дозвіллі).

5.19. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує екскурсію як форму навчання, яка сприяє вирішенню цілого комплексу освітньо-розвивальних і виховних завдань.

І. Експерсії – специфічний вид заняття по ознайомленню з природою. Мають значення для фізичного розвитку і зміцнення здоров'я дітей так як проводяться переважно на свіжому повітрі.

ІІ. Експерсії в природу (ліс, луки, сад, парк, ботанічний сад тощо). Експерсії на с/г об'єкти (огород, поле, ферма, шкільна ділянка, парник).

5.20. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує експерсію як форму навчання, яка сприяє вирішенню цілого комплексу освітньо-розвивальних і виховних завдань.

І. Освітні: поглиблення, розширення знань, понять про окремі предмети та явища природи; формування цілісного світогляду про взаємини в природному середовищі; перевірка і використання теоретичних знань, інформації на практиці; набуття навичок самостійної дослідницької роботи.

ІІ. Виховні: естетичне виховання; виховання патріотизму, любові до природи; виховання культури поведінки в природі, акуратності, відповідальності; виховання дбайливого ставлення до природи.

5.21. Ситуація: має місце реалізація ДН в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо надання учням домашніх завдань у таких умовах.

І. Чітко розробляти інструкції до завдань: зазначати термін виконання, формат оформлення і здачі, критерії оцінювання; диференціювати вправи: зробити частину з них обов'язковими, а частину – рекомендованими.

ІІ. Збільшити обсяг завдань, аби компенсувати відсутність роботи в класі. Зменшити кількість часу на дистанційне виконання завдань порівняно з умовами в класі.

5.22. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує експерсію як форму навчання, яка сприяє вирішенню цілого комплексу освітньо-розвивальних і виховних завдань.

І. Освітні: поглиблення, розширення знань, понять про окремі предмети та явища природи; формування цілісного світогляду про взаємини в природному середовищі; перевірка і використання теоретичних знань, інформації на практиці; набуття навичок самостійної дослідницької роботи.

ІІ. Розвивальні: розвиток спостережливості, уваги, кмітливості; розвиток вміння порівнювати та аналізувати, робити висновки; розвиток інтересу до вивчення природи, до пізнання її закономірностей.

5.23. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує STEM-освіту. Основна мета «STEM-освіти» – це формування в учнів таких п'яти основних умінь/компетенцій, серед яких:

І. концептуальне розуміння (усвідомлення учнями концепцій, відносин і операцій);

ІІ. операційна свобода (володіння учнями навичками швидкого і гнучкого виконання різних операцій).

5.24. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує реалізує урок-проблему. Серед кроків, що створюють урок-проблему:

І. створення проблемної ситуації - формують проблему учні, учитель, або разом зі спільною мотивацією; пошук питань для уточнень; пошук відповідей, припущень (гіпотез);

ІІ. протистояння рішень (у груповій роботі), формулювання прийнятних рішень; постановка нових задач і консолідація правильних відповідей; перенесення (застосування) знайдених рішень у нові теоретичні або практичні ситуації.

5.25. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує STEM-освіту, яка користується популярністю, і зростає з кожним роком, адже провідною ідеєю STEM є об'єднання дисциплін в єдину сферу людського знання і обов'язкове застосування цього цілісного знання на практиці. Раннє залучення учнів до STEM-навчання розвиває низку навичок молодших школярів, зокрема: співробітництво; комунікативність; творчість. Основна мета «STEM-освіти» – це формування в учнів таких п'яти основних умінь/компетенцій, серед яких:

I. стратегічна компетенція, що дозволяє учням бачити, формулювати і вирішувати виникаючі проблеми;

II. продуктивна свідомість (здатність розглянути предмет як корисний, цінний і ефективний).

5.26. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує STEM-освіту, яка користується популярністю, і зростає з кожним роком, адже провідною ідеєю STEM є об'єднання дисциплін в єдину сферу людського знання і обов'язкове застосування цього цілісного знання на практиці. У початкових класах розвиток STEM-thinking відбувається за напрямками:

I. Навички користуватися джерелами, не обмежуючись лише одним джерелом. Для критичного мислення не існує єдиної авторитетної думки, яка не підлягає перевірці та переосмисленню.

II. Світ навколо нас є складною системою зв'язків і взаємовпливів, тому усвідомлення взаємопроникності явищ та цілісності світу – один із наріжних каменів світогляду особистості. Щоб зрозуміти принцип STEM-навчання, варто бачити не просто явище, а розуміти, які математичні, фізичні, географічні, хімічні закономірності спричинили його виникнення.

5.27. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ використовує STEM-освіту, яка користується популярністю, і зростає з кожним роком, адже провідною ідеєю STEM є об'єднання дисциплін в єдину сферу людського знання і обов'язкове застосування цього цілісного знання на практиці. У початкових класах розвиток STEM-thinking відбувається за напрямками:

I. Навички користуватися джерелами, не обмежуючись лише одним джерелом. Для критичного мислення не існує єдиної авторитетної думки, яка не підлягає перевірці та переосмисленню.

II. Компаративістичні навички (компаративізм – порівняльний, порівняльно-історичний методи, які застосовують під час вивчення споріднених предметів і явищ). За нескладним алгоритмом школярі вчаться порівнювати, зіставляти предмети, явища (художні твори, агрегатні стани води, відмінювання закінчень, властивості арифметичних дій тощо).

5.28. Ситуація: учитель(ка) під час вивчення природничої ОГ досягла належного формування дослідницьких умінь у молодших школярів дотримуючись таких педагогічних умов.

I. облаштування творчого освітнього середовища;

II. систематичність і цілеспрямованість в організації дослідницької діяльності молодших школярів.

6. МЕТОДИЧНА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У СФЕРІ ПРИРОДНИЧОЇ ОГ

6.1. Ситуація: Проходить комплексна оцінка рівня кваліфікації учителя(ки), що має місце кожні 5 років. Це

- А акредитація
- Б атестація
- В діагностика
- Г перевірка

6.2. Ситуація: Вчитель(ка) реалізує локальну зміну в освітньому процесі з метою покращення природничо-екологічної освіти учнів, або/та має місце розроблення нових навчальних методик, програм, технологій, що сприяють ефективнішому конкретних навчально-виховних завдань щодо природничо-екологічної освіти вихованців. Це

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна діяльність
- Г інновації в освіті

6.3. Як називається вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій?

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна діяльність
- Г інновації в освіті

6.4. Ситуація: Вчитель(ка) реалізує впровадження новації в освітню/навчально-виховну практику з метою покращення природничо-екологічної освіти учнів. Це

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна діяльність
- Г інновації в освіті

6.5. Ситуація: Вчитель(ка) реалізує власну педагогічну діяльність, як творчий процес щодо планування і реалізації педагогічних нововведень, спрямованих на підвищення якості природничо-екологічної освіти учнів, як соціально-педагогічний феномен, що відображає творчий потенціал педагога. Це

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна діяльність
- Г інновації в освіті

6.6. Яке поняття трактується як «історично складена, стійка система норм, правил та способів здійснення нововведень у різних сферах життя суспільства, характерна для даної соціокультурної спільноти»?

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна культура
- Г інновації в освіті

6.7. Ситуація: Вчитель(ка) володіє сукупністю соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, виявляє готовність вдосконалювати власну педагогічну діяльність щодо природничо-екологічної освіти учнів, володіє засобами та методами, які здатні забезпечити цю готовність. Це

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційний потенціал педагога
- Г інновації в освіті

6.8. Ситуація: Вчитель(ка) задіяний у процесі створення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники якості природничо-екологічної освіти учнів. Це

- А педагогічна новація
- Б педагогічна інноватика
- В інноваційна діяльність
- Г інновації в освіті

6.9. Який критерій педагогічних інновацій учителя(ки) щодо природничо-екологічної освіти учнів характеризує досягнення високих результатів за найменших витрат часу, фізичних і розумових сил?

- А новизна
- Б оптимальність
- В результативність та ефективність
- Г можливість творчого застосування у масовому досвіді

6.10. Який критерій педагогічних інновацій учителя(ки) щодо природничо-екологічної освіти учнів означає певну стійкість позитивних результатів у діяльності вчителя?

- А новизна
- Б оптимальність
- В результативність та ефективність
- Г можливість творчого застосування у масовому досвіді

6.11. Який критерій педагогічних інновацій учителя(ки) щодо природничо-екологічної освіти учнів означає придатність апробованого досвіду для масового впровадження в закладах освіти?

- А новизна
- Б оптимальність
- В результативність та ефективність
- Г можливість творчого застосування у масовому досвіді

6.12. Укажіть компонент інноваційної культури учителя(ки) згідно критерію його сформованості: система потреб і мотивів педагога в здійсненні інноваційної діяльності в освітньому середовищі закладу освіти.

- А діяльнісний компонент
- Б емоційний компонент
- В когнітивний компонент
- Г мотиваційний компонент

6.13. Укажіть компонент інноваційної культури учителя(ки) згідно критерію його сформованості: обсяг знань про особливості інновац. технологій, суть і специфіка інноваційної діяльності в пед. роботі для результативного професійного розвитку.

- А діяльнісний компонент

- Б емоційний компонент
- В когнітивний компонент
- Г мотиваційний компонент

6.14. Укажіть компонент інноваційної культури учителя(ки) згідно критерію його сформованості: адекватність емоційного ставлення педагогів до власної професійної діяльності, у тім числі й інноваційної.

- А діяльнісний компонент
- Б емоційний компонент
- В когнітивний компонент
- Г мотиваційний компонент

6.15. Укажіть компонент інноваційної культури учителя(ки) згідно критерію його сформованості: стратегії реалізації інноваційної діяльності в пед. роботі з учнями.

- А діяльнісний компонент
- Б емоційний компонент
- В когнітивний компонент
- Г мотиваційний компонент

6.16. Укажіть компонент інноваційної культури учителя(ки) згідно критерію його сформованості: адекватність самооцінки власної професійної діяльності, у тім числі й інноваційної.

- А діяльнісний компонент
- Б емоційний компонент
- В когнітивний компонент
- Г рефлексивний компонент

Увага! Для завдань 6.17-6.20 пропонуються такі відповіді

- А Excel
- Б Paint
- В PowerPoint
- Г Word

6.17. Прикладна програма, яка допомагає вихователю використати природничо-екологічну інформацію для створення текстових документів із вбудованими таблицями, графіками, рисунками:

6.18. Прикладна програма, яка допомагає вихователю використати природничо-екологічну інформацію для створення та проведення презентацій:

6.19. Прикладна програма Microsoft Office, яка допомагає вихователю використати природничо-екологічну інформацію для малювання, забарвлення та редагування зображень:

6.20. Прикладна програма Microsoft Office для роботи з електронними таблицями, яка допомагає вихователю проводити статистичне опрацювання природничо-екологічної інформації

Увага! Для завдань 6.21-6.30 пропонуються такі відповіді

- Правильне тільки твердження І
- Правильне тільки твердження ІІ
- Обидва твердження І та ІІ правильні
- Обидва твердження І та ІІ НЕ правильні

6.21. Ситуація: ДН природничої ОГ на платформі Google Classroom. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

I. Google Classroom – це безкоштовний сервіс для організації ДН; доступний для всіх власників особистого облікового запису Google. Головна умова для роботи й додавання учнів до курсу Google Classroom – наявність пошти на ...@gmail.com

II. В Google Classroom можна створювати курси й під'єднувати до них учнів; призначати, перевіряти й оцінювати завдання; розміщувати будь-які матеріали та структурувати їх за темами; встановлювати термін, коли можна здати завдання; під'єднувати педагогів до курсів.

6.22. Ситуація: неможлива організація ДН природничої ОГ із застосуванням цифрових технологій. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо можливих дій учителя/вчительки.

I. Повідомити перелік, обсяг, послідовність вивчення тем за наявними в учнів підручниках. Повідомити перелік завдань, які потрібно виконати для досягнення передбачених результатів навчання.

II. За можливості комунікувати телефоном чи е-поштою.

6.23. Ситуація: має місце асинхронний режим ДН природничої ОГ. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо даного режиму.

I. Асинхронний режим ДН передбачає, що учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі.

II. Можливі способи ДН в асинхронному режимі: записані презентації, групи в соціальних мережах, електронна пошта, тестування на платформі Google Classroom тощо.

6.24. Ситуація: має місце синхронний режим ДН природничої ОГ. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо даного режиму.

I. Синхронний режим ДН передбачає, що учасники одночасно перебувають у вебсередовищі.

II. Можливі способи ДН в синхронному режимі: чат, живі онлайн-конференції/вебінари, зустрічі через Google Meet, Zoom, Skype тощо.

6.25. Ситуація: має місце реалізація ДН в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо уникнення перевантаження учнів в таких умовах.

I. Надавати інструкції щодо завдань та очікуваних результатів (опрацювати параграф, повторити тему); спланувати та повідомити учням графік консультацій учителя/вчительки тощо.

II. Дотримуватися одного формату: або виключно синхронна взаємодія або виключно асинхронна; намагатися вести всю комунікацію стосовно навчання та організаційних питань тільки через Viber.

6.26. Ситуація: має місце реалізація ДН в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо уникнення перевантаження учнів в таких умовах.

I. Зменшити кількість часу на онлайн-урок і присвячувати його обговоренню складних і незрозумілих моментів у матеріалі. Записувати ті заняття, на яких учитель пояснює новий матеріал, особливо, якщо присутні не всі учні тощо.

II. Дотримуватися одного формату: або виключно синхронна взаємодія або виключно асинхронна; намагатися вести всю комунікацію стосовно навчання та організаційних питань тільки через Viber.

6.27. Ситуація: має місце реалізація ДН в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень щодо надання учням та виконання ними навчальних завдань, аби найкраще підтримували навчальну мотивацію учнів.

І. Пропонувати такі завдання: «низький поріг» – завдання доступне для кожного учня; «висока стеля» – завдання має кілька рівнів і не обмежує учнів, які можуть зробити більше й краще; «широкі стіни» – передбачають творчий підхід до завдання.

ІІ. Під час опитування, обговорення виконаних завдань, оцінювання НЕ можна порівнювати результати дітей між собою; дотримуватися правила сендвіча: критикувати між двома позитивними репліками.

6.28. Ситуація: вчитель проводить поурочне планування уроків/занять з курсу «ЯДС» в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

І. Плани уроків/занять є робочими матеріалами вчителя. Їх форму (текст, таблиця, схема тощо), структуру (відповідно до обраної учителем класифікації типів уроків), спосіб фіксації (на папері, на цифровому пристрої) учитель обирає на власний розсуд.

ІІ. Документ для вчителя має бути дієвим керівництвом до організації взаємодії учасників освітнього процесу задля досягнення очікуваних результатів навчання.

6.29. Ситуація: вчитель проводить поурочне планування уроків/занять з курсу «ЯДС» в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

І. У плані уроку/заняття визначається тема й мета уроку; послідовність навчальних завдань та організаційні форми їх опрацювання; навчальні завдання для індивідуальної/групової/фронтальної роботи учнів тощо.

ІІ. Учителям, які лише розпочали професійну діяльність, доцільно планувати тривалість роботи над завданнями, щоб забезпечити раціональність використання навчального часу на уроці/занятті.

6.30. Ситуація: вчитель проводить поурочне планування уроків/занять з курсу «ЯДС» в школі. Проаналізуйте правильність наведених тверджень.

І. Мета уроку/заняття має розкривати очікувані результати навчання, які планується досягнути упродовж цього уроку/заняття.

ІІ. Характерними ознаками запланованого комплексу навчальних завдань мають бути: відповідність навчальних завдань можливостям учня виконати його; дидактична доцільність і дозованість навчальних завдань; взаємопов'язаність і поступове нарощування складності навчальних завдань тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. та інші. Навч.-метод. посіб. «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ : Алатон, 2019. 128 с.
2. Мелаш В.Д. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації екологічної освіти для сталого розвитку: навч.-метод. посіб. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017. 205 с.
3. Онопрієнко О.В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 208 с. <https://cutt.ly/uXuFICE>
4. Реалізація наступності в природничій освіті: реалії та перспективи: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. Р.К. Мельниченко, О.А. Сорочинської, В.В.Танської. Житомир: Вид-во «О.О.Євенок», 2018. 212 с.
5. Савченко О.Я., Бібік Н.М., Мартиненко В.О., Цимбалару А.Д., та ін.; Організаційні форми навчання у початковій школі : посібник К. : Педагогічна думка, 2017. 423 с.
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас
7. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас
8. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас
9. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас
10. Трипольська О.О. Нова українська школа: організація дистанційного і змішаного навчання у початковій школі : навч.-метод. посіб. / [О.О. Трипольська, О.А. Блізнякова, О.В. Вовк та ін.]. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 208 с. URL: <https://cutt.ly/qXuSM9x>
11. Žoldošová K. Človek a príroda. Vydavateľ: Štátny pedagogický ústav, 2016. 59 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Вакарін С.І. Нова українська школа: Дидактичні основи STREAM освіти в початковій школі : Навч.-метод. посіб. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpraysivnykiv/Vakarín-newSchool-STREAM.pdf>
2. Державний стандарт початкової загальної освіти Затверджено постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
3. Дослідницькі роботи та творчі проєкти учнів України. URL: <https://obuchonok.com.ua/> <https://obuchonok.com.ua/doshkilnyata>
4. Електронні версії підручників «ЯДС». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv>
5. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. URL: <https://courses.edera.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>
6. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Рішення Колегії МОН України N 13/6-19 від 20.12.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>
7. Я досліджую світ - Методичні матеріали та конспекти уроків - Нова українська школа. URL: <https://nuschool.com.ua/lessons/world/index.html>

В.І. Староста

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

Формат 60*84/16. Гарнітура Times New Roman
Зам. № 68. Ум.друк.арк. 3,6. Наклад 100 прим.

**Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ»
88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua**